

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

TOMAŽ PARAVAN

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Univerzitetni študij športne vzgoje
Specialna športna vzgoja

**MIGRACIJE ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV V OKVIRU
ODBOJKARSKE ZVEZE SLOVENIJE MED LETOMA
2003 IN 2013**

DIPLOMSKO DELO

MENTORICA: prof. dr. Mojca Doupona Topič
SOMENTOR: prof. dr. Marko Zadražnik
RECENZENT: doc. dr. Saša Cecić Erpič

AVTOR: Tomaž Paravan

Ljubljana 2014

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici prof. dr. Mojci Doupona Topič in somentorju prof. dr. Marku Zadražniku za nasvete pri nastajanju diplomskega dela.

Zahvaljujem se Špeli, ker mi je v vsakem trenutku stala ob strani.

Hvala mojim domačim.

POSVETILO

Diplomsko delo je posvečeno sinu Črtu.

Ključne besede:migracije, prestop, odbojka, šport

MIGRACIJE ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV V OKVIRU ODBOJKARSKE ZVEZE SLOVENIJE MED LETOMA 2003 IN 2013

Tomaž Paravan

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2013

Specialna športna vzgoja, Prilagojena športna vzgoja

Število strani: 70,število grafov: 7,število tabel: 12, število diagramov: 5,število virov: 33, število slik: 4

IZVLEČEK

V diplomskem delu smo obravnavali tematiko migracij. Demografija in druge družbene znanosti skušajo pojasniti značilnosti in vzroke za migracije. Značilno je, da če potekajo migracije prostovoljno, tj. ne kot posledica vojne, naravnih katastrof ali družbenih nemirov večjih razsežnosti, imajo skupno značilnost željo po boljšem ekonomskem položaju in boljšem zaslužku. Tako je na primer že od sredine 19. pa do sredine 20. stoletja več slovenskega prebivalstva emigriralo kot tujega imigriralo. Zanimalo nas je, ali velja takšna tendenca tudi na področju športa, natančneje v odbojki. Na to vprašanje smo skušali najti odgovor v mojem diplomskem delu. Osredotočili smo se na obdobje desetih let, med letoma 2003 in 2013, ter pridobili podatke o prestopih slovenskih in tujih igralcev ter igralcev dvoranske odbojke, ki jih hranijo v arhivu Odbojcarske zveze Slovenije. Vzorec je zajemal 249 posameznikov. Za analizo teh podatkov smo uporabili statistični program Microsoft Excel 2007 ter z ustreznimi formulami za izračun uteženega povprečja in vrtilnimi tabelami pridobili rezultate navedene v spodnjih tabelah. Kot drugo metodo smo uporabili intervju, sestavljen iz osmih vprašanj. Vzorec je zajemal 10 oseb. Ugotovili smo, da je bilo v obdobju od leta 2003 do leta 2013 večje število migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v Slovenijo kot pa migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino. Ugotovili pa smo tudi, da število slovenskih odbojkaric in odbojkarjev, ki se odločajo za odhod v tujino, iz leta v leto narašča. Iz vidika športnikov je to spodbuden podatek, saj kaže na vedno večje zanimanje tujih klubov za slovenske odbojkarice in odbojkarje. Iz vidika slovenske odbojke pa to ni dobro, ker pomeni to nižjo stopnjo kvalitete v slovenski ligi. Analiza je pokazala, da je časovno obdobje, ki ga naši odbojkarji preživijo v tujini, daljše od tistega, ki ga tuji odbojkarji preživijo pri nas. Deloma je razlog večja finančna podpora v klubih, boljša organiziranost in občutek, da so tam bolj cenjeni kot doma. Dejstvo, da se v povprečju odločajo za migracije pri 24. letih, nekateri tudi prej, kaže na miselnost o napredovanju le z odhodom v tujino, zaradi boljše lige, kvalitetnejših in bolj profesionalnih klubov.

Key words: migration, transfer, volleyball, sports

MIGRATIONS OF VOLLEYBALL PLAYERS WITHIN THE VOLLEYBALL FEDERATION OF SLOVENIA BETWEEN 2003 AND 2013

Tomaž Paravan

Univerity of Ljubljana, Faculty of sports 2013

Special physical education, Adapted physical education

Number of pages: 70, number of graphs: 7, number of charts: 12, number of diagrams: 5, number of sources: 29, number of pictures: 4

ABSTRACT

In our thesis the subject of migration was discussed. Demography and other social sciences try to explain the main characteristics of migration and its causes. If the decision for migration is made on a voluntary basis, in other words, not forced by reasons such as wars, natural calamities or social riots on a grand scale, it usually shares the same characteristic –a wish for a better economic position and better salary. That was also the main reason for migration of Slovenians in the late 19th century as well as in the first half of the 20th century. In general the emigration rate was quite higher that of immigration. We tried to examine whether this phenomenon also occurs in sports in volleyball. The main purpose of the thesis was to answer this question. We focused a ten-year period 2003 2013 and obtained the information concerning transfers of Slovene and foreign volleyball players of both genders. This information is held in the archive of the Volleyball Federation of Slovenia. The research included 249 individuals. First, the program for statistic research Microsoft Excel 2007 was used for analysing the data as well as obtaining the results using the formulae for the calculation of a balanced average and flow charts. The results are displayed in the charts below. Then asurvey consisting of eight questions was conducted among 10 individuals. The results showed that between 2003 and 2013 the number of the foreign volleyball players who came to Slovenian to pursue their career there was quite higher than that of Slovenian players who decided to go abroad. We also discovered that the number of Slovene players who decided to play abroad has increased over the years. From a sportsman point of view, this information is encouraging as it indicates that more and more foreign sport clubs are interested in Slovenian volleyball players. However, it is not particularly encouraging for Slovenian volleyball as it decreases the quality level of the Slovenian players spend player abroad is considerably longer compared to that the foreign players spend in Slovenia. This is partly due to the fact that foreign leagues have better financial support, better organization and last but not least, a feeling that they are more appreciated abroad than at home. The fact that individuals on average choose to migrate at the age of 24, some even earlier, shows that the progress is only possible abroad, mainly due to better leagues and professional, good quality clubs.

KAZALO

1.0 UVOD	8
1.1 DELITEV MIGRACIJ	9
1.2 VZROKI ZA MIGRACIJE	10
1.3 MIGRACIJE V SLOVENIJI	11
1.4 MIGRACIJSKI TRENDI V SODOBNEM SVETU	12
1.5 VPLIVI GLOBALIZACIJE	13
1.6 MIGRACIJE V ŠPORTU	15
1.6.1 Rokomet	16
1.6.2 Nogomet	18
1.7 ORGANIZACIJE, KI UREJAJO MIGRACIJE V ODBOJKI	19
1.7.1 FIVB	19
1.7.2 CEV	19
1.7.3 OZS	20
1.8 MIGRACIJE V ODBOJKI	20
2.0 PREDMET IN PROBLEM	22
3.0 CILJI IN HIPOTEZE	23
4.0 METODE DELA	24
4.1 PREIZKUŠANCI	24
4.2 PRIPOMOČKI	24
4.3 POSTOPEK	24
5.0 REZULTATI	26
5.1 OSNOVNI PODATKI	26
5.2 ZNAČILNOSTI MIGRACIJ ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV	27
5.2.1 Migracije slovenskih odbojkarjev med letoma 2003 in 2013	27
5.2.2 Migracije slovenskih odbojkaric med letoma 2003-2008 ter med letoma 2008-2013	30
5.2.3 Starost v času migracij	32
5.2.4 Migracije slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino med letoma 2003-2013	33
5.2.5 Migracije tujih odbojkaric in odbojkarjev v 1. ali 2. slovensko ligo	34
5.2.6 Trajanje migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v primerjavi s trajanjem migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev	35
5.2.7 Čas vključevanja tujih odbojkaric in odbojkarjev v proces športnega treniranja	37
5.2.8 Čas vključevanja slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v proces športnega treniranja	38
6.0 ZNAČILNOSTI MIGRACIJ ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV PO SKUPINAH	40
6.1 ZNAČILNOSTI ODBOJKARJEV	41
6.2 ZNAČILNOSTI ODBOJKARIC	47
6.3 ZNAČILNOSTI DOMAČIH IGRALK IN IGRALCEV	52
6.4 ZNAČILNOSTI TUJIH IGRALK IN IGRALCEV	58
6.5 ZNAČILNOSTI VSEH SKUPAJ	62
7.0 SKLEP	64
8.0 VIRI	67
9.0 PRILOGE	70
9.1 Vprašanja za intervju o migracijah odbojkaric in odbojkarjev	70

1.0 UVOD

Globalizacija in z njo povezano preseljevanje ljudi se kaže na mnogih področjih, med drugim tudi v športu. O tem bo tudi tekla glavna beseda diplomskega dela. Najprej je potrebno razložiti pojem migracija, ki pomeni spreminjanje stalnega ali začasnega bivališča, zlasti iz gospodarskih vzrokov; selitev, preseljevanje (SSKJ, 2012).

Z migracijami se srečujejo vse države po svetu. Te države so lahko izvor migracij, mesto preselitve ali cilj potovanja, večinoma pa kar vse troje hkrati. Ljudje na tak način iščejo boljše pogoje za življenje. Lahko govorimo o notranji migraciji, ko gre za preseljevanje znotraj države, ali o mednarodni migraciji, kjer prihaja do mednarodnih preseljevanj (Migracije, 2013).

Človek je migriral že od nekdaj. Migracija naj bi bila sprva celo prevladujoča oblika človeškega preživljanja, ki naj bi se spremenila v t. i. neolitski revoluciji 20.000–10.000 p.n.š., ko je prišlo do udomačitve rastlin in živali ter še nekaterih drugih sprememb v načinu življenja, ki so človeku omogočile stalno naselitev. Pa tudi takrat so se nekatere skupine ali posamezniki še vedno selili. Nekatere skupine, ki so se postopno konstituirale v skupnosti, so ohranile nomadski način življenja, pri drugih skupinah, ki so se konstituirale v sedimentarne skupnosti, pa so se med kulturami ali civilizacijami še naprej gibali posamezniki, če ne omenjamo vojn kot specifičnih situacij, povezanih z migracijami. Torej, ljudje smo se od nekdaj selili, vendar so migracije kot znanstvena kategorija in konceptualno področje raziskovanja v družboslovno in humanistično znanost vstopile relativno pozno. Osnove migracijskih študij naj bi bile postavljene konec 19. stoletja v delih K. Marxa, F. Engelsa in F. Webra, a ni popolnega strinjanja glede te predpostavke. Večje strinjanje raziskovalcev je pri stališču, da naj bi pojem migracij kot znanstveno kategorijo prvi uporabil E. G. Ravenstein v razpravi *The Birth Place of the People and the Laws of Migration* leta 1876 in razpravah *The Laws of Migration*, objavljenih v letih 1885–1889. Kot drugi nesporni avtoriteti začetkov migracijskih študij J. Arango omenja W. Thomasa in F. Znanieckega in njuno etnografsko študijo *The Polish Paesant in Europe and America*, ki je izšla v petih nadaljevanjih v letih 1918--1920. Raziskovalci so s proučevanjem migracij skušali odgovoriti na različna vprašanja, ki so se zastavljala v odvisnosti od zgodovinskih kontekstov. Posplošena sistemizacija raziskovalnih vprašanj bi bila, če rečemo, da migracijske študije lahko razdelimo na dve področji. Prvo področje predstavljajo raziskovanja, ki odgovarjajo na vprašanja, strnjena z vprašalnico ZAKAJ do migracij prihaja in pod kakšnimi pogoji (kvotni sistemi in režimi priseljevanja; (ne)spodbujanje izseljevanja)? Drugo področje se osredotoča na vprašanje KAJ se dogaja po prihodu ljudi v nova okolja? Značilno je, da sta se ti dve področji, ki šele skupaj predstavljata celostnost predmeta proučevanja migracijskih študij, ločeno razvijali in še danes so redki, ki ju skušajo povezovati in o migracijah razmišljati celostno (Lukšič, 2013).

1.1 DELITEV MIGRACIJ

Migracije delimo načasne in stalne. Kriterij za razlikovanje teh dveh vrst je sprememba stalnega bivališča. Kdor pri prekoračitvi meje osnovnega selitvenega območja spremeni stalno prebivališče, je stalen, kdor pa tega prebivališča ne spremeni, pa začasen migrant. Druga delitev razlikuje primarne, sekundarne in povratne migracije. Prva migracija iz rojstnega kraja je primarna, vse ostale pa sekundarne. Vrnitev v rojstni kraj je povratna migracija. Naprej lahko delimo migracije na notranje in zunanje. Emigracije označuje odselitev iz države, imigracije pa priselitve v državo. Z vsebinskega vidika pa lahko delimo migracije na lokalne selitve in migracije. Za razlikovanje med tema kategorijama se definira lokalno skupnost kot ekonomsko in družbeno kategorijo. Prebivalci znotraj te skupnosti so povezani s številnimi družbenimi, ekonomskimi, psihološkimi, sorodstvenimi in drugimi vezmi in stiki. Selitve znotraj lokalne skupnosti teh vezi in stikov ne pretrgajo, zato so to lokalne selitve. Selitve med lokalnimi skupnosti pa takšne vezi in stike večinoma pretrgajo, zato so to migracije. Z migracijami so tesno povezani procesi prilagajanja med priseljenci in nemigrantskim prebivalstvom priselitvenega območja. Ti procesi so še posebej pomembni, kadar se migranti in nemigranti razlikujejo po etični, verski, rasni in drugi pripadnosti. Prilagajanje migrantov novemu okolju poteka v določenih fazah. Prva faza je začetna prilagoditev ali akomodacija, ko se migrant prilagodi bolj površinsko ali na zunaj. Temu sledi kulturna prilagoditev, ko migrant prevzame vse večji del kulturnih značilnosti novega okolja. Zadnja faza pa je popolna prilagoditev ali asimilacija, ko se priseljenec ali priseljenka skupnosti popolnoma spoji z novim okoljem. Takšno prilagajanje traja običajno več generacij. Pri meddržavnih migracijah pride na neki vmesni stopnji običajno še do nevtralizacije ali podelitve tujega državljanstva, kar pospeši celoten proces (Malačič, 2006).

Najpomembnejša delitev migracij je nedvomno delitev na notranje in zunanje migracije. Notranje so tiste, pri katerih se emigracijski in imigracijski kraj nahajata znotraj iste države, zunanje so tiste, pri katerih se ta dva kraja nahajata v različnih državah. Prve ne vplivajo na obseg prebivalstva v državi, ampak le na njegovo porazdelitev. Zunanje migracije vplivajo na število in porazdelitev prebivalstva države. Pomemben je njihov vpliv na odnose med državami, zato so začele posamezne države že zelo zgodaj posegati z migracijsko politiko v procese zunanjih migracij. Pri tem se je pokazala velika razlika med emigracijskimi in imigracijskimi državami. Učinkovita je predvsem imigracijska politika, ki dosega svoje cilje največkrat z omejevanjem in selekcijo. Migracijska politika emigracijskih držav pa v razmerah odprtih državnih meja praviloma ni učinkovita. Zaradi emigracije iz nerazvitih in revnih držav v razvite in bogate države ni pravih ukrepov, s katerimi bi se emigracijske države uprle negativnim vplivom emigracije. Med tipične primere emigracijskih držav spada tudi Slovenija. Največje emigracije je doživela v času demografskega prehoda v drugi polovici 19. in v začetnih desetletjih 20. stoletja, ko je emigriral velik del naravnega prirastka prebivalstva. V šestdesetih letih 20. stoletja se je stanje spremenilo. Slovenija je postala imigracijska država. Slovenija je bila uvrščena med evropske države z največjo emigracijo v obdobju velikih prekomorskih emigracij. Po drugi svetovni vojni so se v Sloveniji zunanje migracije spremenile. V zadnjih dneh vojne in takoj po vojni je Slovenijo zapustilo veliko političnih emigrantov, s postopno utrditvijo nove oblasti pa so se meje zaprle. Kasneje so bile

prisotne predvsem ilegalne migracije. V času osamosvajanja Slovenije in neposredno po njem je imela naša država negativne zunanje migracije, ki so povezane z umikom bivše federalne vojske ter drugih priseljencev. V desetletju, ki je sledilo vstopu Slovenije v EU, se je intenzivnost zunanjih migracij ponovno povečala (Malačič, 2006).

Krožni migracijski tok: njegovo bistvo je v tem, da migracijski procesi potekajo po krožnih tokovih od emigrantskih k imigrantskim družbam in od imigrantskih družb nazaj k izvornim emigrantskim družbam (remigracije, vračanje). Migracijski tok vsebuje različne faze: odhod iz emigracijske družbe (emigracija), prihod v imigracijsko družbo (imigracija) in prilagajanje ter vključevanje v imigracijsko družbo, odhod iz imigracijske družbe, vračanje v izvorno emigracijsko družbo (remigracija) in ponovno vključevanje v družbeno okolje izvorne emigracijske družbe (reintegracija) (Klinar, 1985).

Tako lahko športne migracije razdelimo na notranje migracije, kjer igralke in igralci migrirajo iz kluba v klub znotraj države. Notranjih migracij igralcev je veliko več kot pa zunanjih, kjer igralke in igralci migrirajo iz države. V veliki večini, ko pride do notranjih migracij, igralke in igralci živijo na začasnem naslovu, govorimo o začasni migraciji. Če pa igralka ali igralec ob migriranju spremeni stalni naslov pomeni, da je migracija stalna. Ko se igralka ali igralec odloči migrirati iz svojega rojstnega kraja opravi primarno migracijo, vse nadaljnje migracije so sekundarne. Sekundarne migracije se izvajajo skozi celotno igralčevo kariero. V primeru, da se igralka ali igralec ob koncu kariere vrne v domači kraj gre za povratno migracijo. Na določenem geografskem področju kjer lahko govorimo o isti lokalni skupnosti z istimi družbenimi, ekonomskimi, psihološkimi ter drugimi vezmi in stiki, prihaja do lokalnih selitev, saj se teh stikov ne pretrga. Na goriškem primorskem sta v razdalji 20km dva moška odbojkarjska kluba in oba nastopata v prvi slovenski ligi. Tukaj prihaja do lokalnih selitev odbojkarjev iz kluba v klub.

1.2 VZROKI ZA MIGRACIJE

Demografija in druge družbene znanosti, ki se ukvarjajo z analizo migracij, so do sedaj razvile celo vrsto pristopov, s katerimi poskušajo pojasniti determinante migracij. To so dejavniki, ki povzročajo migracijo. So zelo kompleksni, raznovrstni ter odvisni od vrste migracij in časa, v katerem potekajo. Če zanemarimo prisilne migracije kot posledico vojn, naravnih katastrof in družbenih nemirov večjih razsežnosti, lahko za druge vrste migracij rečemo, da so zanje najpomembnejši ekonomski dejavniki. Razen teh pa v različnih primerih in na različne načine delujejo še geografski, demografski, družbeni, kulturni, psihološki in drugi dejavniki. Na splošno lahko rečemo, da si migranti prizadevajo za izboljšanje materialne življenjske ravni, za blaginjo zase in za svojo družino in so zato usmerjeni v regije z boljšimi ekonomskimi možnostmi. Te se kažejo v možnostih in raznovrstnosti zaposlovanja, v boljših priložnostih za podjetniško in investicijsko dejavnost, v večjih plačah ter drugih denarnih in nedenarnih dodatkih k plačam, v boljših delovnih razmerah, poklicnem napredovanju in vrsti drugih ekonomskih ugodnosti novega okolja, kot na primer na stanovanjskem področju, v potrošnji in podobno. Prvo resnejšo analizo zakonitosti migracij je

podal E. G. Ravenstain v osemdesetih letih 19. Stoletja. Na osnovi empiričnih podatkov za Anglijo in nekatere druge države je ugotovil naslednje zakonitosti migracij:

- a. Večina migrantov se seli na kratke razdalje. Z naraščanjem razdalje med emigrantskim in imigrantskim krajem pada število migrantov.
- b. Vsak migracijski tok ima svoj protitok.
- c. Ženske se prej odločajo za migracije na krajše razdalje.
- d. Migracije potekajo v etapah. Z gospodarskim razvojem je v posameznih mestih najprej potekalo imigriranje okoliškega prebivalstva, kasneje pa vse bolj prebivalstva iz oddaljenih krajev. Na takšen način mesto širi svoje gravitacijsko območje.
- e. Ruralno prebivalstvo je mobilnejše od mestnega.
- f. Tehnološki razvoj pospešuje migracije.
- g. Na migracije vplivajo različni dejavniki, vendar so med njimi najpomembnejši ekonomski.

Kasnejše empirične raziskave so postavile mnoge Ravenstainove posplošitve pod vprašaj. Pokazalo se je, da so njegove ugotovitve omejene na različne načine. Odvisne so od stopnje geografske razvitosti družbe, njenih kulturnih, etničnih in drugih značilnosti. Tako je na primer ruralno prebivalstvo mobilnejše od mestnega samo v času intenzivne deagrarnizacije in industrializacije, kot kaže primer v Angliji konec 19. stoletja. Ugotovitev pa ne velja za tradicionalna agrarna območja in za agrarno prebivalstvo po končani deagrarnizaciji (Malačič, 2006).

1.3 MIGRACIJE V SLOVENIJI

Zlasti od druge polovice devetnajstega stoletja pa vse do petdesetih let prejšnjega stoletja je prebivalstvo iz ozemlja današnje Slovenije predvsem emigriralo, veliko manj pa imigriralo. Emigracije so bile najintenzivnejše od leta 1890 pa vse do prve svetovne vojne. Takratne države, kamor je emigriralo prebivalstvo iz Slovenije, so bile Severna Amerika, Kanada in Južna Amerika. Ko pa so ZDA leta 1924 na podlagi rasističnih predpostavk o manjvrednosti migrantov iz južne in vzhodne Evrope uvedle sistem kvot, se je tok migrantov tudi iz Slovenije preusmeril v Kanado in Južno Ameriko. Evropske države, kamor so potekale emigracije iz Slovenije, še posebej v letih pred ekonomsko krizo leta 1929, so bile zlasti Francija, Belgija in Nizozemska. V desetletju po drugi svetovni vojni je večina migrirala iz političnih razlogov, sredi petdesetih let prejšnjega stoletja pa je bil zabeležen porast ekonomsko motiviranih migracij. Med letom 1954 in vse do devetdesetih let dvajsetega stoletja je bila Slovenija predvsem območje imigriranja. Najpomembnejša značilnost omenjenega obdobja so bile migracije iz republik nekdanje Jugoslavije, zlasti Bosne in Hercegovine pa tudi Hrvaške, Srbije, Črne gore in Makedonije. Takratne migracije so bile obravnavane kot notranje in ne mednarodne. Po osamosvojitvi bi lahko govorili o dveh mejnikih, ki sta najbolj vplivala na odnos javnosti do migrantov. V začetku devetdesetih let dvajsetega stoletja so se v Sloveniji nastanili »prisilni migranti« z območja nekdanje Jugoslavije, najprej iz Hrvaške, pozneje pa iz Bosne in Hercegovine ter v manjši meri iz

Kosovega, ti so dobili status začasnega zatočišča. Naslednja pomembna mejnika sta leti 2000, zlasti pa 2001, ko so migracije v Slovenijo postale vedno bolj raznolike glede na državo izvora. Povečalo se je število migrantov iz oddaljenih neevropskih držav, še posebej Irana, Iraka, Pakistana, Kitajske, Bangladeša, Alžirije in Sierre Leone. Ne smemo pozabiti na emigriranje slovenskih žensk v drugi polovici devetnajstega stoletja in prvi polovici dvajsetega stoletja, ko so se le-te izseljevale v Egipt. Eden glavnih razlogov pa je bil ekonomski razlog. Poleg ekonomskih motivov za migracijo so ženske poudarjale željo po avanturi, finančni neodvisnosti, zamenjavi težkih kmečkih del z delom v gospodinjstvu ali pa zgolj željo po spremembi in novih življenjskih perspektivah, ki jih je omogočila migracija (Cukut Krilić, 2009).

1.4 MIGRACIJSKI TRENDI V SODOBNEM SVETU

Čeprav je človeštvo v zgodovini neprestano migriralo, so bili ti premiki pred oblikovanjem suverenih nacionalnih držav precej manj nadzorovani in omejevani. V tako imenovanih agrarnih družbah je bila večina prebivalstva nemobilnega v smislu možnosti gibanja po prostoru. Kasneje so migracije postajale vedno bolj mednarodne, hkrati pa je razmah etničnega nacionalizma zlasti v poznem devetnajstem in zgodnjem dvajsetem stoletju povzročil kolektivno razločevanje med »lastnimi« in »tujimi državljani«. Stephen Castles in Mark Miller kot temeljne značilnosti sodobnih migracij navajata njihovo globalizacijo, vedno večje število, njihovo raznolikost, feminizacijo in politizacijo. Globalizacija migracij pomeni, da je vedno več držav hkrati pod velikim vplivom migracijskih gibanj. Povečuje se tudi raznolikost izvornih držav, kar posledično pomeni, da se tudi migranti, ki prihajajo v nove družbe, med seboj vedno bolj razlikujejo. Na povečanje števila migrantov v globalnem smislu deloma vplivajo tudi spremembe na trgu delovne sile, zlasti vedno bolj prilagodljiv način zaposlovanja. Zato ni pretirana ocena, da so migracije zlasti v zadnjem desetletju postale eden od pomembnejših elementov oblikovanja ekonomske in socialne politike Evropske unije (Migration trends in an enlarge Europe 2004):

1) in pomemben »izziv« za oblikovanje migracijskih politik v večini evropskih držav. (Freedman, 2003).

2) Pravica do sodobnega gibanja in z njo povezane ekonomske, socialne in politične pravice so omejene predvsem na državljane članic Evropske unije, medtem ko je nadzor nad zunanjimi mejami Evropske unije vedno strožji (Lister, 1997).

Na splošno gledano bi lahko na podlagi orisa migracijskih trendov v Evropi sklenili, da med prebivalstvenimi strokovnjaki in v širši javnosti prevladuje spoznanje, da se migrantke in migranti med seboj vedno bolj razlikujejo. Zato se dozdeva, da jih je nujno treba obravnavati kot heterogeno in ne kot enotno kategorijo (Cukut Krilić, 2009).

1.5 VPLIV GLOBALIZACIJE

Migracije dejansko potekajo vsakodnevno v življenju športnika že, ko se odpravi od doma na trening. Velikokrat se zgodi, da športnik živi v nekem kraju, trenira pa v drugem. Na primer pri obmejnih krajih se tudi dogaja, da živijo v eni državi trenirajo pa v sosednji. Tako je šport postal zanimiv tudi s stališča raziskovanja mednarodnih migracij.

Po besedah Tomlinson-a (1997) je na migracije vplivala predvsem globalizacija, ki jo lahko v tem kontekstu razumemo kot proces, ki »krajša razdalje« in zbližuje posameznike, ter tako naredi svet manjši. Vpliv globalizacije pa ni bil enak, kar se izraža v naraščajočih razlikah v standardu življenja in človeški varnosti, ki sta na razpolago ljudem po svetu. Pomemben rezultat teh naraščajočih razlik je bilo povečanje obsega in dometa mednarodnih migracij. Globalizacijski tokovi so vedno bolj spodbujali tudi migracijske tokove in obratno. Samo v dvajsetem stoletju je internacionalizacija migracijskih tokov med Evropo ter Severno in Južno Ameriko odigrala pomembno vlogo pri ekonomskem, političnem in kulturnem povezovanju in razvoju držav na obeh straneh Atlantika. Migracijska politika je veliko prispevala k novi ekonomski, politični in socialni globalizaciji sodobnega sveta in hkrati k stabilizaciji nove Evrope po drugi svetovni vojni (Bešter, Drolic, Kovač, Mežnarić in Zavrtanik Zimic, 2003).

V zadnjih letih je bilo veliko pozornosti namenjeno vplivu globalizacije na gibanje delovne sile. Globalizacija kot liberalizacija trgovine in revolucija v informacijskih tehnologijah je močno vplivala na premik delovne sile. Za posamezne države je postalo vse težje kontrolirati migracijske tokove. Liberalizacija trgovine in naraščanje neposrednih tujih investicij sta vplivali na spreminjanje tradicionalnih oblik dela, kar je spodbudilo rast notranjih in mednarodnih migracij. Posamezne industrije so zaradi pritiskov k vse večji fleksibilnosti in konkurenčnosti postajale vse bolj odvisne od poceni in fleksibilne delovne sile, globalizacija pa je vplivala tudi na vse večje povpraševanje po visoko kvalificirani delavni sili (Lednik, 2006).

Vse to se je iz industrijske trgovine in delovne sile na področju industrije preneslo tudi v šport. Brata Ben-Portat sta se lotila globalizacije športa z vidika posamezne države (Trobec, 2005).

Nedvomno zanimiv pogled ugotavlja, da je pod vplivom spreminjajočega se globalnega konteksta ter specifične interakcije med globalizacijo in lokalno dinamiko ter njenimi strukturami. Globaliziranost športa v posamezni državi predstavljata na osnovi treh centralnih tokov:

- mobilnosti kapitala
- delovne sile
- kulture

Kapitalski tok se obravnava glede na količino denarja, vloženega v šport, in izvor kapitala (domači, tuji).

Delovna sila se obravnava glede na pogoj uvoza ter izvoza športnikov (restrikcije izvoza glede na število let), zamenjava državljanstva, svobodo gibanja in prosti pretok igralcev.

Kultura obravnava navade in obnašanje navijačev kot tudi mobilnost kulturnih simbolov v obliki globalnih ikon, spremenjenih identitet in ideologij. Njune raziskave izraelskega nogometa prinašajo zaključke, da pomeni globalizacija na eni strani izven teritorialnih navad, na drugi strani pa ima lokalna pripadnost zaradi neenakomernega procesa še vedno velik pomen. (Zakrajšek, 2013).

Ključne značilnosti mednarodnega trga dela so globalne migracije profesionalnih športnikov. Raziskave kažejo, kako države pozivajo svetovne športne trge za nacionalne projekte. Temu sledi tudi osredotočen pregled svetovne športne industrije v Katarju. Šport v Katarju ponazarja mehanizme, ki delujejo v globalnih omrežjih. Ekonomska vrednost je vse bolj utemeljena s športnimi migracijami. Študije športnega ekonomista g. Bernda Fricka (2009) v poklicnem nogometu razkrivajo izjemna povečanja registriranih profesionalnih igralcev iz tujine, in sicer v letu 1978 jih je bilo 11,4 %, leta 1990 27,1 %, leta 2006 pa 53,1 %. Samo v enem športu, atletiki, je mednarodna atletska zveza med leti 1998 in 2007 prepoznala več kot 250 atletov, ki so prevzeli tuje državljanstvo. Globalni trgi zahtevajo mednarodna dela. Čeprav nimajo vsi enakega privilegija in statusa za mednarodno delo, pa so to postale že vsakdanje želje posameznikov. V tem članku je avtor poskušal preučiti izbrano skupino športnikov, ki iščejo delo v tujini, kot produkt in sestavno značilnost globalizacije. Teorije o globalizaciji in mednarodnosti je treba bolje predstaviti ter raziskati, kako spreminjanje tehnoloških zmožnosti spodbuja delo v tujini in so od njega odvisne. Najprej je razpravljal o elitnih športnikih, ki predstavljajo mednarodno delovno silo, v povezavi z lastno državo, vprašujoč se, kako se zveza med športom in državo spremeni v kontekstu globalizacije. Skozi primere proučevanja svetovnega športa v Katarju je preučil, kako je lahko delo v tujini vzpodbudilo narodno identiteto in nacionalizem, ki sta dve ločeni, pa vendar povezani sestavini politične avtoritete. Namesto okvirja nacionalizma po etični in državljanski tipologiji je gradil na konceptu nacionalizma kot kulturne kompozicije.

Športniki migranti niso nov pojav, športne migracije hitro naraščajo, tako da je mogoče opredeliti ključne elemente kot dokaz o spremenjeni globalni dinamiki. Samo profesionalni športniki s svojimi talenti uživajo privilegirani mednarodni migracijski status tudi brez državljanstva tako, da dobijo pravico prejemati državne usluge. Takšni športniki prestopajo meje kot privilegirani: mobilno in hitro pridobijo delovno dovoljenje, vizo pa tudi ostali protokoli potekajo hitreje (Campbell, 2010).

Glede plačila, mobilnost zaradi dela (delovna mobilnost) ni na zadnjem mestu, temveč na sredini (Miller, Lawrence, McKay, in Rowe, 2001).

Globalni šport zahteva mednarodno poslovanje, pogosto s tragično človeško stvarnostjo, ki vključuje trgovanje, izkoriščanje ljudi in tudi otroško delo (Carter, 2007; Darby, 2007).

Neenakost ni toliko anomalna v primerjavi z globalizaciji, kolikor je njena posledica. Avtor ni podrobno raziskal teh "zunanosti" trga in marginalnih industrijskih veščin, ki terjajo grde človekove posledice. Pri vsem slovesu, povezanim z znanimi mednarodnimi športniki, jih

veliko ostane neopaženih: mnogo svetovnih nogometašev migrantov, ki so zaposleni na robu profesionalizma – v polprofesionalnih ali amaterskih ligah – z negotovimi pogodbami, spadajo v kategorije, ki so locirane v vzorcih množične delovne sile (Lanfranchi in Taylor, 2001).

1.6 MIGRACIJE V ŠPORTU

S temo in študijami o migracijah na splošno se je ukvarjalo veliko več raziskovalcev, kot pa z raziskavami, ki opisujejo migracije športnikov. Globalizacija, ki je v zadnjem času eden ključnih predmetov razprav naše družbe, je h krati tudi vzrok za njene bistvene spremembe sodobne družbe. Pod vplivom globalizacije je bila migracija zaradi zaposlitve prizadeta, delovna migracija je postala rutina povsod po svetu, in prav zato je bistveno vplivala tudi na šport. Sčasoma, ko je športna industrija postala komercialna in globalna stvar, je vedno več športnikov in trenerjev začelo prečkati meje ter si tako iskati boljše življenjske pogoje. Migracija zaradi športa je torej postala živ pojav globalizacije in tudi oblika zaposlovanja. Migracija na račun športa je vzbudila veliko pozornosti za razne študije, zlasti v Evropi. Nastalo je veliko teoretičnih okvirov, ki naj bi podali naravo, vzorce in tipologijo športne migracije. Ta teorija sega od moderne teorije, razvojne teorije pa do Marksističnih stališč. Tako kot se bomo tudi mi posvetili raziskavi o prestopih športnikov odbojkarjev.

Na podlagi intenzivne globalizacije je šport postal komodifikacija, ki je posledica mednarodnih naložb. Poprej je bil šport globoko zakoreninjen v politiki, predmet socialnih razprav in nacionalizma, sedaj pa je šport postal posel. Športnike se kupuje in prodaja kot druge artikle, kjer nakupi in prestopi potekajo po vsem svetu. Razvite države z višjim ekonomskim standardom so bolj mikavne za migracije športnikov (Lee, 2010).

Migracija športnikov je fenomen, ki se ozira na modernizacijo športa v pravilih, tekmovanjih in vladajočem organu, kateri se je razvil v času industrializacije leta 1860. Nogomet se je v poznem 19. stoletju hitro razvijal po vsej Evropi in tudi drugod z delavci, obrtniki, inženirji ter železničarji, kateri so razvijali industrijski kapitalizem po vsem svetu. Zato so se športni raziskovalci osredotočili predvsem na športno migracijo moških športnikov v svetovno znanih športnih disciplinah. Leta 1994 sta pionirja športne migracije Joseph Maguire in John Bale opozorila na športno migriranje, ki je bilo zelo razširjeno po širokem geografskem območju. Že dve leti kasneje pa je Maguire opozoril tudi na športnice, ki so v vse večjem številu migrirale (Agergaard, 2008).

Leta 1996 je Maguire razvrstil športnike prestopnike v pet kategorij: pionirji, naseljenci, plačanci, povratniki in svetovljanski migranti. Kasneje leta 2002 sta Magge in Sugden po dopolnila raziskavo in razvrstila športnike prestopnike v šest kategorij:

a)plačanci

V skupino plačancev spadajo tisti športniki, katerih glavni motiv je primeren zaslužek. Ne oklevajo glede prestopov za voljo boljšega ekonomskega profita. Klubi dobro pretehtajo, ali so bili vsi pogoji s strani igralca izpolnjeni, preden ta prestopi k drugemu klubu.

b)naseljenci

Naseljenec je športnik, ki migrira v tujo državo in tam ostane štiri ali pet let. Ta vrsta športnikov je motivirana, da ostane, na primer na Danskem, tudi po koncu profesionalne kariere. V večini imajo takšni športniki tudi že mlade družine, ki vidijo koristi v dvojezičnosti za njihove otroke.

c)ambiciozneži

Ambiciozneže lahko razdelimo v tri skupine:

- igralci, ki imajo možnost doseči profesionalno kariero,
- igralci, ki so v svojem otroštvu in mladosti sanjali o igranju v določeni državi ali v določenem klubu, in
- ambiciozni igralci, katerim klub omogoča igranje na najvišjem nivoju ter tako posegajo po najvišjih odličjih.

č)nomadi

Nomadi so igralci, ki so motivirani za raziskovanje različnih narodov in kultur. Zanimajo jih predvsem velika svetovna mesta.

d)azilanti

Azilanti imajo osebni ali političen razlog za preseljevanje.

e)izgnanci

Izgnanci pa so športniki, ki so se prostovoljno ali zaradi groženj oziroma neprimerne obnašanja v svoji državi odločili za migracijo.

f) zvezdniki

Magee in Sugden sta predstavila še eno novo obliko športnikov, to so tako imenovani zvezdniki. Ti športniki zahtevajo medijsko pozornost in prestopijo v klub ali državo le, če so deležni medijske pozornosti (na primer David Beckham)(Agergaard, 2008).

1.6.1 ROKOMET

V študiji so bile analizirane nekatere značilnosti prestopov rokometašev iz ene evropske države v drugo. Vzorec zajema 3602 rokometašic in 5433 rokometašev, ki so prestopili iz

kluba v eni državi v klub druge države med leti 1996 in 2006 (Bon, Doupona Topič, Šibila, Pori in Leskošek, 2011).

Na frekvenco prestopov rokometašev iz države v državo sta vplivala dva faktorja: razvitost in popularnost rokometu ter ekonomska in politična moč države. V teh zgodnjih letih 21. stoletja šport na splošno kot tudi specifično, na primer roket, predstavlja področje prepoznavnosti identitete, na kateri gradijo države in predstavniki narodov. Športni rezultati odmevajo kot potrditev uspešnosti naroda, državljani pa to sprejemajo kot potrditev na regionalni in globalni ravni. Redke so dejavnosti, ki so na tem področju tako odmevne, kot je šport. Zato se mnoge države in narodi obrnejo na športnike, ko se pojavi želja in potreba po spodbujanju nacionalnega ponosa in kreptvi identitete za doseganje pomembnih ciljev (Van Hilvoorde, in Ellingin Stokvis, 2010, v Bon idr., 2011).

Jasno je, da so športna dogajanja in migracije igralcev v osnovi institucionalni odziv na gospodarsko krizo in pri tem iskanje drugih priložnosti. Gospodarska moč igra v migracijah veliko vlogo, sama po sebi pa ne pomeni samodejne prevlade v športu. Odnosi v športu so pomemben odraz prekladajočih gospodarskih odnosov. Mnoge raziskave migracij se večinoma ukvarjajo z dejavniki, ki vplivajo na migracije, ter z intenzivnostjo različnih dejavnikov, ki vplivajo na dinamiko migracij. Malo raziskan pa je vpliv migracije kot mehanizem uravnavanja v spreminjajočem se gospodarstvu. Gibanje migrantov je v ustrezni smeri, vendar se postavlja vprašanje, ali so številke dovolj, da se učinkovito uravnavajo in odpravljajo razlike v dohodkih, ki se ob tem pojavljajo. Obstaja močna domneva, da se razlike ne uravnavajo uravnoteženo (Sjaastad, 2011).

V skupini raziskovalcev se v zadnjih letih sistematično lotevajo proučevanja problematike migracij v rokometu. Tudi v rokometu, kot na splošno v športni politiki migracij, ostajajo mnoga vprašanja odprta. Eno pomembnejših vprašanj za bližnjo prihodnost ostaja tudi, kdo ima od migracij največje koristi. Ekonomisti in drugi so splošno nezadovoljni s preteklo uspešnostjo migracij v smislu zmanjševanja geografskih razlik in v dohodkih kljub ogromnemu dosegu notranjih selitev, ki poteka v športu in tudi v evropskem rokometu. Pri obravnavanju migracij v evropskem rokometu lahko posebno mesto namenimo jugoslovanskemu rokometu. Osnovno značilnost migracij lahko opišemo kot veliko intenzivnost na majhnem prostoru. S tem prevladujejo predvsem emigranti oziroma veliko več rokometašic in rokometašev s tega področja odhaja, kot pa jih prihaja. Dokaj velika intenzivnost migracij je v prostoru med nekdanjimi republikami skupne države. Med samimi državami, nekdanjimi republikami, pa so velike razlike v vzorcu migracij. Če npr. Slovenci prestopajo v druge države zelo redko, pa beležimo relativno veliko prestopov iz drugih držav prostora nekdanje Jugoslavije v Slovenijo. Pogosto rokometaše iz Slovenije pot vodi še v druge evropske države. Migracije rokometašev so le primer pri povečanju globalizacije, regionalizacije in internacionalizacije družbe na splošno. Povečanje migracij predstavlja tudi nadaljnji razvoj rokometu kot ene od najbolj dinamičnih in razvitih športnih iger v Evropi. Njihovi podatki vsebujejo podatke le do leta 2006. Za ugotavljanje sodobnih trendov in značilnosti v migracijah rokometašev bo potrebno nadaljnje raziskovanje na posodobljenih podatkih (Bon idr., 2011).

1.6.2 NOGOMET

Specifična analiza nogometnih migracij v Evropski uniji izhaja iz splošne raziskave o športni migraciji in globalizaciji (Bale in Maguire, 1994). V ustanavljanju globalnih dimenzij in poti nogometnih migracij je bila izdelana kvantitativna analiza o migriranju igralcev med državami. S povzetki o migriranju igralcev v posamezne države je bila prepoznana glavna pot in države migracij (Maguire in Stead, 1998).

Skupno število migracij v UEFA (Evropsko nogometno zvezo) je bilo za 44,9 % višje kot leto prej. Polovica vseh migracij v Evropo je bila iz Južne Amerike (Maguire in Stead, 1998).

Predmet razprave in problem migrantov nogometa so delovne pravice, zaposlovanje, plače, novačenje in ohranitev strategij ter prejemanje državljanstva.

Cilj raziskave je raziskati migracije nogometašev v 15-ih državah Evropske unije, ta pa sloni na treh medsebojno povezanih področjih:

1. širok vzorec, ki označuje gibanje igralcev v Evropi ter znotraj in med posameznimi regijami sveta,
2. raziskovanje in pomen migracije za igralce in uradnike,
3. politična ekonomija v svetovnem nogometu.

Športne migracije so deloma odraz že obstoječih družbenih in političnih ureditev ekonomske moči v športu. To je lahko tudi pokazatelj in dejavnik pri uvajanju sprememb. Pri razumevanju strukture in vzorca migracijskih procesov, pravil, povezav in napetem iskanju najdemo med seboj odvisne skupine, ki sodelujejo.

Razlaga o igralcu migrantu zahteva določen koncept, ki poudarja, kako je igralec zadržan in soodvisen od drugih socioloških dejavnikov. To je pristop, ki ločuje življenjske izkušnje od političnega, ekonomskega in kulturnega procesa (Stead in Maguire, 1997).

Glede migracij nogometa velja omeniti posebno pozornost organizaciji FIFA in njenim šestim regionalnim podružnicam: Azijski mednarodni nogometni zvezi (ACF), Afriški mednarodni nogometni zvezi (CAF), Severni centralnoameriški, karibski mednarodni nogometni zvezi (CONCACAF), Južnoameriški mednarodni nogometni zvezi (CONMEBOL), Oceanski mednarodni nogometni zvezi (OFC) in Evropski mednarodni nogometni zvezi (UEFA). Te mednarodne konfederacije predstavljajo nacionalna združenja, ki predstavljajo nogomet na državni ravni. Na drugi strani so klubi, ki skušajo uveljaviti svojo neodvisnost od nacionalnih združenj. Globalna širitev FIFE je povzročila napetost v razmerju moči med nastajajočimi državami ter tistimi, ki imajo tradicijo in prevlado. UEFA je najbolj pomembna konfederacija znotraj FIFE. Ta predstavlja 25% članstva FIFE. Evropa je tudi ekonomsko jedro nogometa, saj ima najmočnejšo profesionalno ligo in je center svetovne trgovine z igralci. V tem procesu UEFA onemogoča ambicije za prihod držav in njenih konfederacij, zato prihaja do napetosti med FIFA in Evropskim blokom. Čeprav so mednarodni prestopi igralcev povezani s temi geopolitičnimi napetostmi, igralci sodelujejo s predpisi o prestopih in navadah. Nogometni

menedžerji imajo vedno večji vpliv na obliko in obseg mednarodnega gibanja igralcev, tako se je tudi obseg prestopov povečal. K temu je veliko prispeval belgijski nogometaš Jean-Marc Bosman. Po njegovi zaslugi je sodišče odredilo razsodbo, da so igralci po izteku pogodbe prosti, kar pomeni prosti kakršnekoli odškodnine. Ta primer so poimenovali v »Bosmanovo pravilo«. Z njim so igralci veliko pridobili. Ob izteku pogodb so se lahko začeli svobodno pogajati za prestop v drugi klub in ker ni bilo več vprašanja odškodnin, so se lažje pogajali o višini svoje plače. S tega vidika je Bosmanovo pravilo znatno okrepilo moč igralcev, jim zagotovilo več delovnih pravic in jim dalo večjo možnost odločanja o svoji lastni karieri. Posledice tega so bile strmo naraščanje tako plač igralcev kot tudi odškodnin ob prekinitvi pogodb (Osvald, 2008). Zaradi prostega pretoka igralcev je prišlo v klube vse večje število tujih igralcev, ki so mladim perspektivnim igralcem prevzeli mesta. To dogajanje pa je spodbudilo organizacije, da so omejile število tujih igralcev. (Maguire in Stead, 1998).

1.7 ORGANIZACIJE, KI UREJAJO MIGRACIJEV ODBOJKI

1.7.1 FIVB

Mednarodna odbojcarska zveza (FIVB) je organizacija, ki je odgovorna za vse oblike odbojke na globalni ravni. Tesno sodeluje z nacionalnimi panožnimi zvezami in zasebnimi podjetji. FIVB prispeva k razvoju odbojke kot največji promotor le-te. Njena naloga je skrb za načrtovanje in organizacijo tekmovanj, marketinga ter aktivnosti v razvoju. FIVB je del olimpijskega gibanja, ki prispeva k uspehu na olimpijskih igrah. V letu 2013 FIVB sestavlja 220 zvez članic, obenem pa predseduje petim kontinentalnim zvezam: Azijski odbojcarski zvezi (AVC), Afriški odbojcarski zvezi (CAVB), Evropski odbojcarski zvezi (CEV), Južnoameriški odbojcarski zvezi (CSV) ter Severni in centralno ameriški odbojcarski zvezi (NORCECA). Od vseh je Evropska odbojcarska zveza (CEV) najmočnejša zveza znotraj FIVB in organizira poleg Evropskega pokalnega tekmovanja tudi ligaško tekmovanje (Champion's league). Tako kot v nogometu FIFA, FIVB postavlja vsa pravila glede organizacije tekmovanj, pravil igre, pravil tekmovanj in tudi števila tujih igralcev ter prestopov (FIVB, 2013).

1.7.2 CEV

V evropsko odbojcarsko zvezo (CEV) je včlanjenih 55 nacionalnih odbojcarskih zvez po vsej Evropi. CEV ima pristojnost in odgovornost za organizacijo vseh evropskih tekmovanj v odbojki in odbojki na mivki. Tako kot je določeno v ustavi FIVB, CEV spodbuja in skrbi za rast in razvoj vseh odbojcarskih zvrsti. Zato mora vseh 55 nacionalnih panožnih zvez v Evropi spoštovati ustavo, statut, predpise, pravila igre in odločitve FIVB ter CEV. Ta obveznost velja tudi za vse člane nacionalnih panožnih zvez, vključno s klubi, uradniki, ki

pomagajo osebju, sodniki, igralci, trenerji, člani ekip in vseh oseb, ki delujejo v okviru svojih pristojnosti, zakonov in predpisov (Federations, 2013).

Poseben poudarek je na:

1. usklajevanju dejavnosti nacionalnih združenj, ki spodbujajo njihovo medsebojno sodelovanje in razumevanje ter reševanje morebitnih sporov.
 2. spodbujanju razvoja prijateljskih odnosov med nacionalnimi zvezami in vsemi funkcionarji, trenerji, sodniki in igralci.
 3. zagotavljanju spoštovanja FIVB ustave, kodeksa ravnanja, uredb, uradnih pravil in katerih koli drugih FIVB odločitev.
 4. spodbujanju širjenja popularnosti odbojke in odbojke na mivki v vseh svojih oblikah.
 5. spodbujanju vzpostavljanja nacionalnih zvez in njihovega članstva v FIVB.
 6. organizaciji kontinentalnih prvenstev in vseh drugih uradnih tekmovanj.
 7. spodbujanju organizacije tečajev za trenerje in sodnike
- (CEV, 2013).

1.7.3 OZS

Odbojkarska zveza Slovenije (v nadaljevanju OZS) je prostovoljna zveza društev in organizacij, katerih dejavnost je odbojka. OZS je ustanovljena s ciljem pospeševanja razvoja odbojke v Republiki Sloveniji in v ta namen organizira in izvaja sporazumno dogovorjene akcije v odbojki na območju Republike Slovenije. OZS je članica Olimpijskega komiteja Slovenije -- Združenja športnih zvez (v nadaljevanju OKS), Federation Internationale de Volleyball (v nadaljevanju FIVB), Confederation Europeenne de Volleyball (v nadaljevanju CEV) in Middle European Volleyball Zonal Assotiation (v nadaljevanju MEVZA). Poleg nalog, ki izhajajo iz članstva OKS, FIVB, CEV in MEVZA, opravlja OZS še naslednje naloge:

- skrbi in ureja migracije odbojkaric in odbojkarjev

- potrjuje prestopne certifikate (OZS, 2011).

1.8 MIGRACIJE V ODBOJKI

Pri migraciji športnikov v odbojki ima glavno vlogo vrhovna organizacija FIVB, katera prav tako kot v nogometu organizacija FIFA postavlja vsa pravila, je največji promotor športa s svojimi zastavami, svetovnimi prvenstvi za moške in ženske ter si prizadeva ohraniti ugled in vsesplošno popularnost odbojke. Podobno kot v nogometu predstavlja Evropa bistvo ekonomije v svetovni odbojki, ima najmočnejše lige in je glavno tržišče igralcev na svetu.

Vsak prestop igralca je lahko izveden samo z mednarodnim prestopnim certifikatom, ki ga izpolni njegova matična nacionalna panožna zveza. To je zahteva s strani FIVB. S tem je razvidno, iz katerega kluba in države je nek igralec odšel in v kateri klub in državo je prišel. Mislim, da je Slovenija zanimiva za ogromno tujcev, če jo le malo poznajo, pa naj si gre za geografski položaj, klimo, možnosti študija, dokazovanja, pogoje bivanja in treniranja...

Sattler (2002) v raziskavi o migracijah odbojkaric in odbojkarjev med leti 1992 in 2001 ugotavlja, da so se migracije odbojkaric in odbojkarjev v Slovenijo po osamosvojitvi večale. Prav tako so se večale migracije slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino. Največ tujih odbojkaric in odbojkarjev je prišlo iz južnoevropskih držav (bivše Jugoslavije) in vzhodnoevropskih držav (bivša Sovjetska zveza). S prihodom tujcev v slovenske klube se je dvignil nivo igranja. Dokaz tega so bili rezultati slovenskih reprezentanc. Slovenija je prvič nastopila na evropskem tekmovanju leta 2000 v mladinski moški kategoriji, leta 2001 pa se je Slovenija uvrstila na evropsko tekmovanje tudi v kadetski in članski moški kategoriji. To so bili veliki uspehi, saj pomeni, da so se reprezentance uvrščale med 12 najboljših ekip v Evropi (kar pa je glede na našo povprečno telesno višino igralcev po svoje fenomen). Z dvigom kvalitete in z vidnimi rezultati reprezentanc so se pričenjali prestopi naših igralcev v tujino, ki so iz leta v leto naraščali. Na začetku so igralci odhajali predvsem v klube tik ob naši meji, sedaj pa igrajo po celi Evropi in izven meja Evrope, nekateri celo v klubih, ki so v vrhu evropskega klubskega tekmovanja. Raziskava migracij odbojkaric in odbojkarjev med leti 1992 in 2001 je pokazala, da se je skupno število migracij odbojkaric in odbojkarjev iz leta v leto večalo, največ migracij je bilo v letu 2000 (18 migracij), leta 2001 (17 migracij), leta 1999 (13 migracij), 1993. pa ni bilo nobene migracije. Moških migracij je bilo 60, ženskih migracij pa 31. Raziskava je tudi pokazala, da je bilo v tistem času več tujih odbojkaric in odbojkarjev v Sloveniji, to je skupaj znašalo 162, kot slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujini, ki jih je bilo skupaj 91 (Sattler, 2002).

2.0 PREDMET IN PROBLEM

Kompleksnost družbe je posledica globalizacije, ne samo družbe kot take, ampak tudi sveta športa. Avtorji neke študije menijo, da je potreben nov pristop pri razumevanju sedanjih migracij na področju športa, in prišli so do zaključka, da globalna razpoložljivost tuje delovne sile lahko razloži športne migracije v globalizirani družbi(Lee,2010).

Splošno vprašanje glede migracij je, kako so razvite športnikove vezi pred, med in po migraciji (Agergaard, 2008).

Namen naloge je spremljanje migracij odbojkaric in odbojkarjev skozi obdobje desetih let, in sicer na osnovi podatkov, pridobljenih od Odbojkarske zveze Slovenije, ki hrani certifikate o prestopih odbojkarjev, kateri igrajo oziroma so igrali v slovenskih klubih. Zanima me, koliko igralcev in v katerem obdobju so se ti igralci odločali za migracijo, ali so se večkrat podali v druge države predstavniki ženskega ali moškega spola. Zanima me tudi, katere države so izbirali za svoje ciljne in koliko so bili tedaj stari.

S tem želim razširiti in obogatiti temo o migracijah v odbojki v Republiki Sloveniji.

3.0 CILJ IN HIPOTEZE

Naš cilj je bil ugotoviti značilnosti migracij odbojkaric in odbojkarjev v okviru podatkov Odbojgarske zveze Slovenije.

Na podlagi zastavljenih ciljev smo postavili naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Migracije slovenskih odbojkarjev so med leti 2003 -- 2008 v večini potekale v sosednje države (Italija, Avstrija), med leti 2008--2013 pa so migracije potekale v bolj oddaljene dežele.

Hipoteza 2: Migracije slovenskih odbojkaric so med leti 2003--2008 v večini potekale v sosednje države (Italija, Avstrija), med leti 2008--2013 pa so migracije potekale v bolj oddaljene dežele.

Hipoteza 3: Za migracije so se po večini odločali odbojkarice in odbojkarji mlajši od 25 let.

Hipoteza 4: Migracije slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino iz leta v leto naraščajo.

Hipoteza 5: Največ prestopov tujih odbojkaric in odbojkarjev je v prvo slovensko ligo.

Hipoteza 6: Trajanje migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino je v primerjavi s trajanjem migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v Slovenijo krajše.

Hipoteza 7: Tuji odbojkarji se vključujejo v proces športnega treniranja v pripravljalnem obdobju (kondicijske priprave), meseca avgusta.

Hipoteza 8: 90% prestopov slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino se opravi pred 1.1. naslednjega leta.

4.0 METODE DELA

4.1 PREIZKUŠANCI

V raziskavi smo obravnavali vse prestopne odbojkaric in odbojkarjev, ki so bili opravljeni med letoma 2003 in 2013. Prestopne certifikate smo dobili v arhivu Odbojgarske zveze Slovenije. Vseh prestopov je bilo 364, od tega 157 ženskih in 207 moških prestopov. Prestopilo je 104 odbojkaric, od tega je bilo 64 igralk slovenskega državljanstva, in 145 odbojkarjev, od tega je bil 101 igralec slovenskega državljanstva. Povprečna starost igralk v času migracije je bila 24,1 leta, medtem ko je bila povprečna starost igralcev 24,6 leta.

Poleg prestopnih certifikatov, ki smo jih pridobili v arhivu Odbojgarske zveze Slovenije, smo opravili tudi intervju. V raziskavi smo obravnavali odgovore štirih igralk, od tega sta dve igralki tujega državljanstva, in šestih igralcev, od tega sta ravno tako dva igralca tujega državljanstva, ki živita v Sloveniji. Skupna značilnost vseh je igranje odbojke v tujini. Teh deset igralk in igralcev smo razdelili v pet skupin s podobnimi lastnostmi. V prvi skupini so zajete vse ženske, v drugi vsi moški, v tretji skupini vse tuje igralk in igralci, v četrti skupini vse domače igralk in igralci, in v peti skupini vse skupaj. Igralk in igralci v intervjujih govorijo o sebi in o odnosih z določenimi ljudmi.

- 1. skupina:** vse ženske igralk (4 intervjuvanke),
- 2. skupina:** vsi moški igralci (6 intervjuvancev),
- 3. skupina:** vse tuje igralk in igralci (4 intervjuvanci),
- 4. skupina:** vse domače igralk in igralci (6 intervjuvancev),
- 5. skupina:** vsi skupaj (10 intervjuvancev).

4.2 PRIPOMOČKI

Pri raziskavi smo uporabili statistični program Microsoft Excel 2007.

4.3 POSTOPEK

Prestopne certifikate, ki smo jih pridobili v arhivu Odbojgarske zveze Slovenije, smo prenesli v Microsoft Excelov dokument. Podatki zajemajo državljanstvo, spol, starost, trajanje prestopa, ligo tekmovanja, klub in državo tekmovanja. Igralk in igralce, ki so podaljševali pogodbe v istih klubih, smo smatrali kot en prestop. Z uporabo ustreznih formul in vrtilnih tabel v statističnem programu Microsoft Excel 2007 smo podatke organizirali tako, da je bilo razvidno preverjanje hipotez.

Pri raziskavi o značilnostih migracij odbojkaric in odbojkarjev smo uporabili tudi metodo intervjuja. Z intervjujem smo želeli izvedeti vzroke za odhod v tujino, socialni in ekonomski status igranja v tujini ter razlike med igranjem v domačem in tujem klubu.

Vprašanja, ki so bila zastavljena igralkam in igralcem:

1. Vzrok za odhod v tujino?
2. Kaj je vplivalo na misel o odhodu v tujino?
3. Kakšen je bil vzrok za trajanje igranja v tujini?
4. Kako si se počutil sprejetega s strani vodstva kluba, igralcev, domačinov?
5. Ali si občutil domotožje in kako si se z njim spopadel?
6. Ali je nivo lige po kvaliteti boljši, slabši ali enak?
7. Meniš, da si kvalitativno napredoval zaradi igranja v tujini?
8. V čem je razlika med klubi doma in v tujini?

Zaradi nepopolno izpolnjenih certifikatov so bili obdelani le podatki, ki so bili ustrezno podani. Tako so nepopolni podatki v tabelah označeni kot neznani.

5.0 REZULTATI

Pri raziskavi smo se ukvarjali z značilnostmi migracij slovenskih in tujih odbojkarjev, ki so prestopili iz kluba v klub preko državnih meja v obdobju med letoma 2003 in 2013. S pomočjo prestopnih certifikatov, ki jih hrani Odbojgarska zveza Slovenije, smo ugotavljali število in državo migracij v dveh obdobjih. Prvo obdobje je obsegalo leta 2003–2008, drugo pa leta 2008–2013. Ugotavljali smo povprečno starost odbojkaric in odbojkarjev v času prestopa. Zanimalo nas je tudi, ali migracije slovenskih odbojkarjev in odbojkaric iz leta v leto naraščajo ter koliko odbojkaric in odbojkarjev je prestopilo v prvo ali drugo slovensko ligo. Analizirali smo tudi kdaj, to je katerega meseca, so tuje odbojkarice in odbojkarji prestopali, isto smo analizirali tudi za domače odbojkarice in odbojkarje.

5.1 OSNOVNI PODATKI

V analizo je bilo vključenih 157 ženskih migracij in 207 moških migracij, skupaj 364 prestopov. Migriralo je 104 žensk in 145 moških, skupaj to znaša 249. Več kot pet migracij je naredilo 9 oseb, vseh teh 9 oseb je imelo slovensko državljanstvo. Predstavnikov moškega spola je bilo 5, medtem ko so bile predstavnice 4. Največkrat je migrirala slovenska odbojkarica, to znaša 9 migracij, kar pa sta 2 migraciji več od slovenskega odbojkarja, kateri je migriral 7-krat.

DRŽAVLJANSTVO	ŽENSKO	MOŠKI	SKUPAJ
SLOVENSKO	64	101	165
SRBSKO	28	27	55
AMERIŠKO	26	15	41
HRVAŠKO	13	12	25
BOSANSKO	3	10	13
BRAZILSKO	1	8	9
UKRAJINSKO	5	2	7
KANADSKO	1	5	6
BOLGARSKO	4	1	5
ČRNOGORSKO		4	4
SLOVAŠKO	3	1	4
ITALIJANSKO		4	4
MAKEDONSKO	1	3	4
MADŽARSKO	1	2	3
ROMUNSKO	2		2
ČEŠKO	1	1	2
ANGLEŠKO	1	1	2
HRVAŠKO, SLOVENSKO		2	2
SLOVENSKO, ITALIJANSKO		1	1
ANGLEŠKO	1		1
TURŠKO		1	1

FRANCOSKO		1	1
AVSTRALSKO		1	1
BELGIJSKO	1		1
ESTONSKO		1	1
NIZOZEMSKO		1	1
KOSTARIŠKO	1		1
KUBANSKO		1	1
NEZNANO		1	1
SKUPAJ	157	207	364

Tabela 1: Število migracij odbojkaric in odbojkarjev glede na državljanstvo.

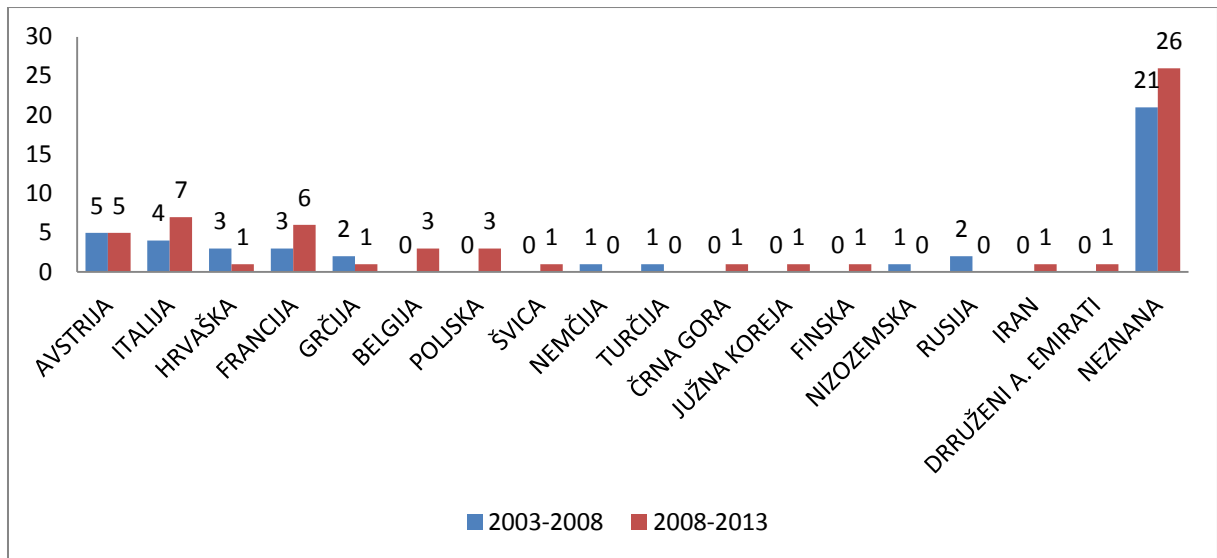
V raziskavo je bilo vključenih 364 migracij odbojkaric in odbojkarjev. Skupno število migracij odbojkaric je bilo 157, od tega 64 migracij slovenskega državljanstva. Skupno število migracij odbojkarjev je bilo 207, od tega 101 migracija slovenskega državljanstva. Ugotovili smo, da je v obdobju med letoma 2003 in 2013 bilo večje število migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v Slovenijo (199 migracij) kot število migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino (165). Iz države Srbije je prišlo v Slovenijo največ odbojkaric in odbojkarjev, skupaj 55. Iz ZDA, ki je na drugem mestu po številu migracij, je prišlo 41 odbojkaric in odbojkarjev, saj tam nimajo profesionalne odbojkarske lige, ampak igrajo študentsko ligo, ko pa igralko in igralci končajo fakulteto, si iščejo klube v Evropi.

5.2 ZNAČILNOSTI MIGRACIJ ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV

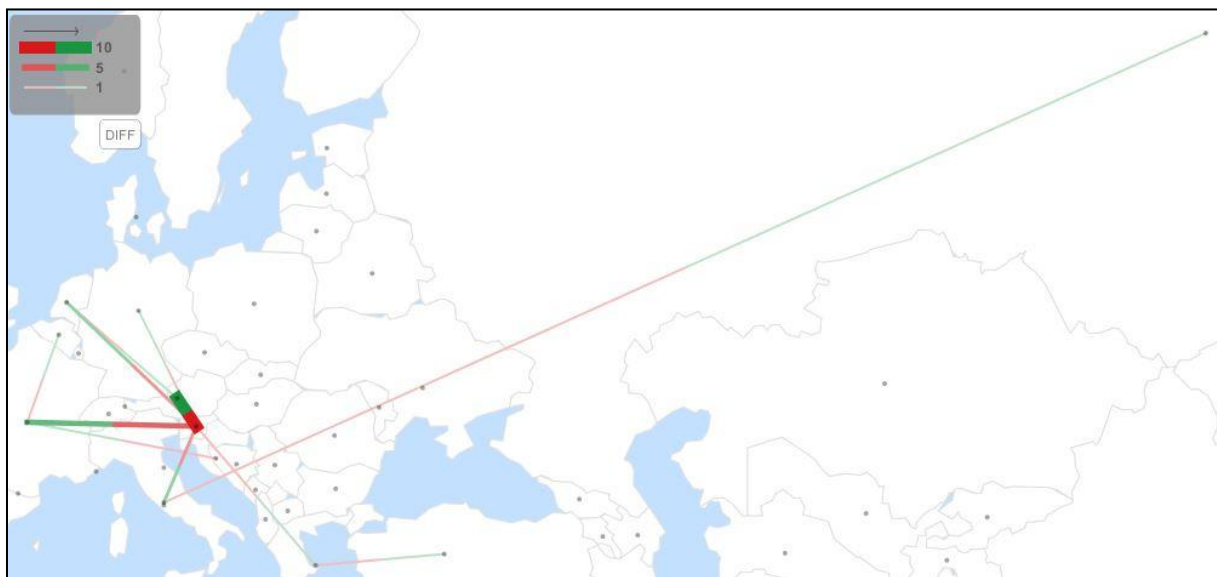
5.2.1 Migracije slovenskih odbojkarjev med letoma 2003 in 2013

DRŽAVA MIGRACIJ	2003–2008	2008–2013	SKUPAJ
AVSTRIJA	5	5	10
ITALIJA	4	7	11
HRVAŠKA	3	1	4
FRANCIJA	3	6	9
GRČIJA	2	1	3
BELGIJA	0	3	3
POLJSKA	0	3	3
ŠVICA	0	1	1
NEMČIJA	1	0	1
TURČIJA	1	0	1
ČRNA GORA	0	1	1
JUŽNA KOREJA	0	1	1
FINSKA	0	1	1
NIZOZEMSKA	1	0	1
RUSIJA	2	0	2
IRAN	0	1	1
ZDRRUŽENI A. EMIRATI	0	1	1
NEZNANA	21	26	47
SKUPAJ	43	58	101

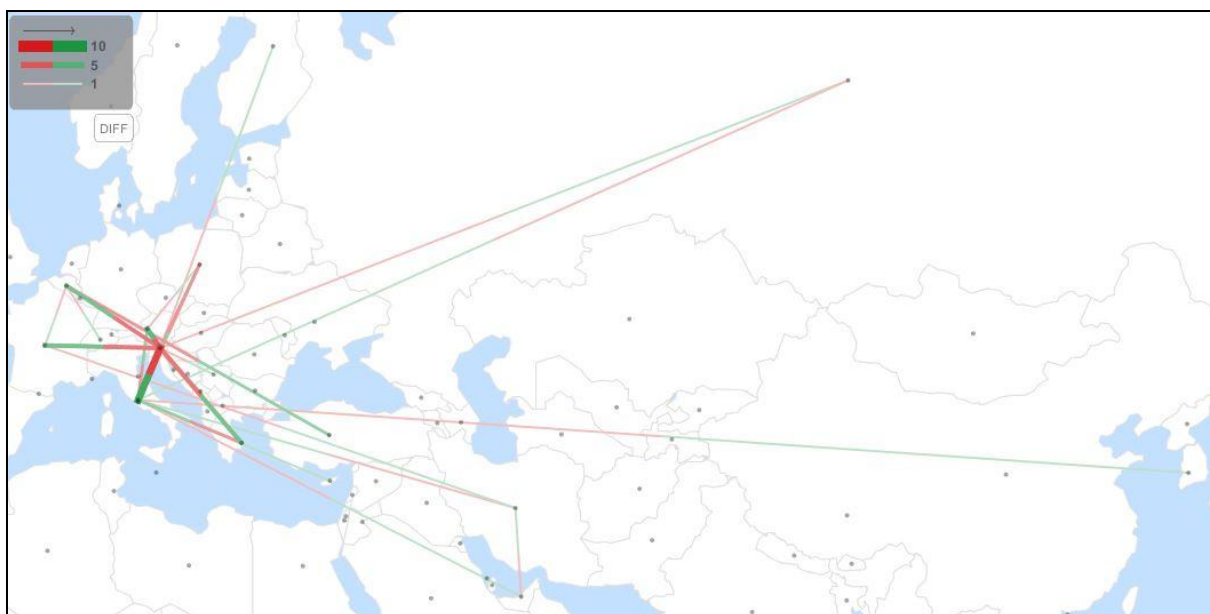
Tabela 2: Migracije slovenskih odbojkarjev v države med letoma 2003 in 2013.

Grafikon 1: Migracije slovenskih odbojkarjev v države med letoma 2003 in 2013.

Slika 1: Migracije slovenskih odbojkarjev v države med letoma 2003 in 2008.

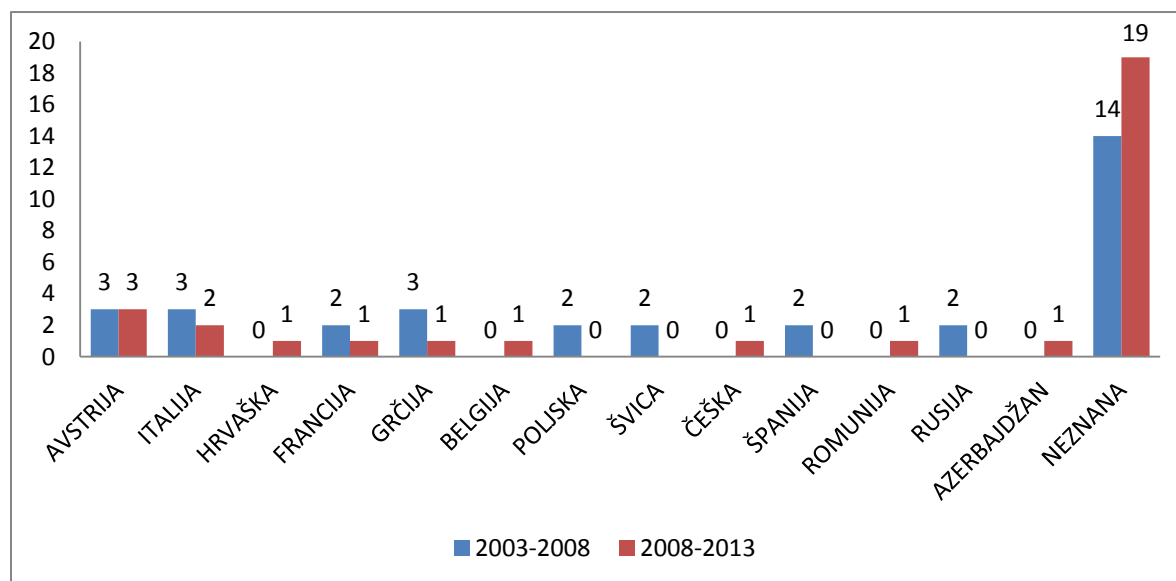
Slika 2: Migracije slovenskih odbojkarjev v države med letoma 2008 in 2013.

Slovenski odbojkarji so v prvem obdobju, to je med letoma 2003 in 2008, največ migrirali v Avstrijo (5 migracij), Italijo (4 migracije), Francijo (3 migracije), na Hrvaško (3 migracije), v Grčijo (2 migraciji), v Rusijo (2 migraciji) ter v Nemčijo in na Nizozemsko (1 migracija). V drugem obdobju, to je med letoma 2008 in 2013, pa so migrirali v Italijo (7 migracij), Francijo (6 migracij), Avstrijo (5 migracij), v Belgijo in na Poljsko (3 migracije), ter na Hrvaško, v Grčijo, Švico, Črno goro, Korejo, na Finsko, v Iran ter v Združene arabske emirate (1 migracija). Ugotovili smo, da je v prvem obdobju (med letoma 2003 in 2008) migriralo 43, v drugem obdobju (med letoma 2008 in 2013) pa 58 slovenskih odbojkarjev. Zaradi nepopolnih prestopnih certifikatov, na katerih ni bilo mogoče slediti migracijam je nastalo 21 nepopolnih prestopov. Povsem jasno je, da je v drugem obdobju bilo več migracij saj se je slovenska članska reprezentanca udeleževala raznih mednarodnih tekmovanj in s tem so slovenski odbojkarji postali vedno bolj prepoznavni in zanimivi. Tudi reprezentanci nižjih selekcij (mladinska in kadetska) sta nizali vidne rezultate. Rezultati kažejo, da so slovenski odbojkarji v prvem obdobju migrirali v sosednje države (Avstrijo, Italijo, Hrvaško) 12-krat, v drugem obdobju pa 13-krat. Ugotovili smo, da so bile migracije v prvem obdobju vezane na evropske države, medtem ko so se odbojkarice in odbojkarji v drugem obdobju odločali tudi za migracije v neevropske države (Iran, Južno Korejo in Združene arabske emirate). Omenjene neevropske države imajo specifični način igranja, klubi se močno opirajo na enega ali dva tuja igralca. Nekatere slovenske odbojkarice in odbojkarji imajo opisane sposobnosti in lastnosti, zato so postali zanimivi za takšne klube, ki to od športnikov zahtevajo.

5.2.2 Migracije slovenskih odbojkaric med letoma 2003 in 2008 ter med letoma 2008 in 2013

DRŽAVA MIGRACIJ	2003–2008	2008–2013	SKUPAJ
AVSTRIJA	3	3	6
ITALIJA	3	2	5
HRVAŠKA	0	1	1
FRANCIJA	2	1	3
GRČIJA	3	1	4
BELGIJA	0	1	1
POLJSKA	2	0	2
ŠVICA	2	0	2
ČEŠKA	0	1	1
ŠPANIJA	2	0	2
ROMUNIJA	0	1	1
RUSIJA	2	0	2
AZERBAJDŽAN	0	1	1
NEZNANA	14	19	33
SKUPAJ	33	31	64

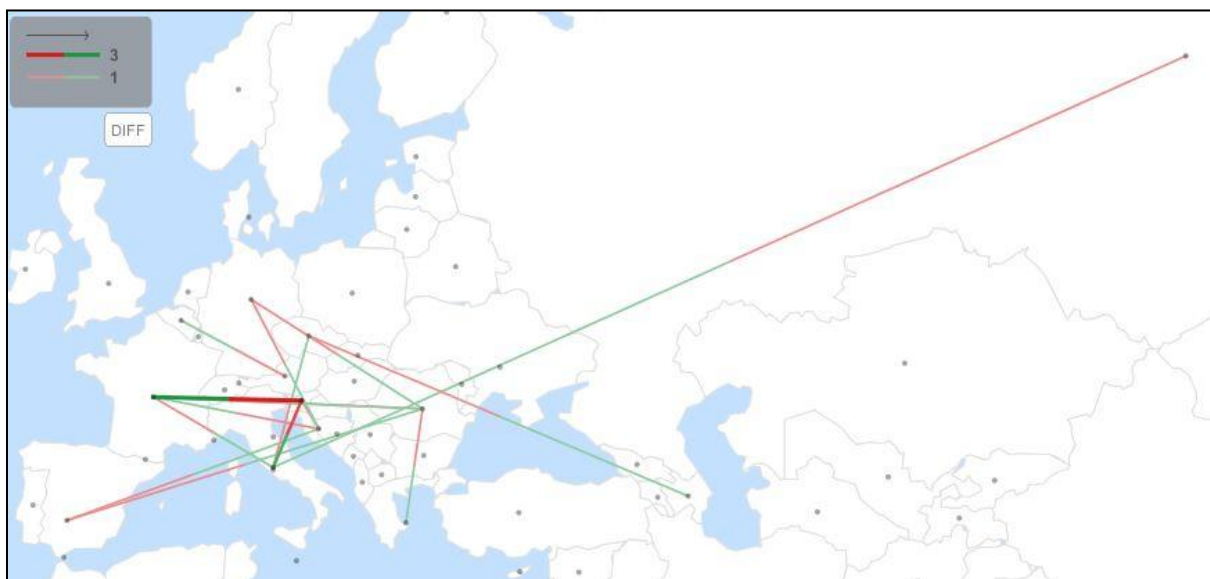
Tabela 3: Migracije slovenskih odbojkaric med letoma 2003 in 2013.

Grafikon 2: Migracije slovenskih odbojkaric v države med letoma 2003 in 2013.

Slika 3: Migracije slovenskih odbojkaric v države med letoma 2003 in 2008.

Slika 4: Migracije slovenskih odbojkaric v države med letoma 2008 in 2013.

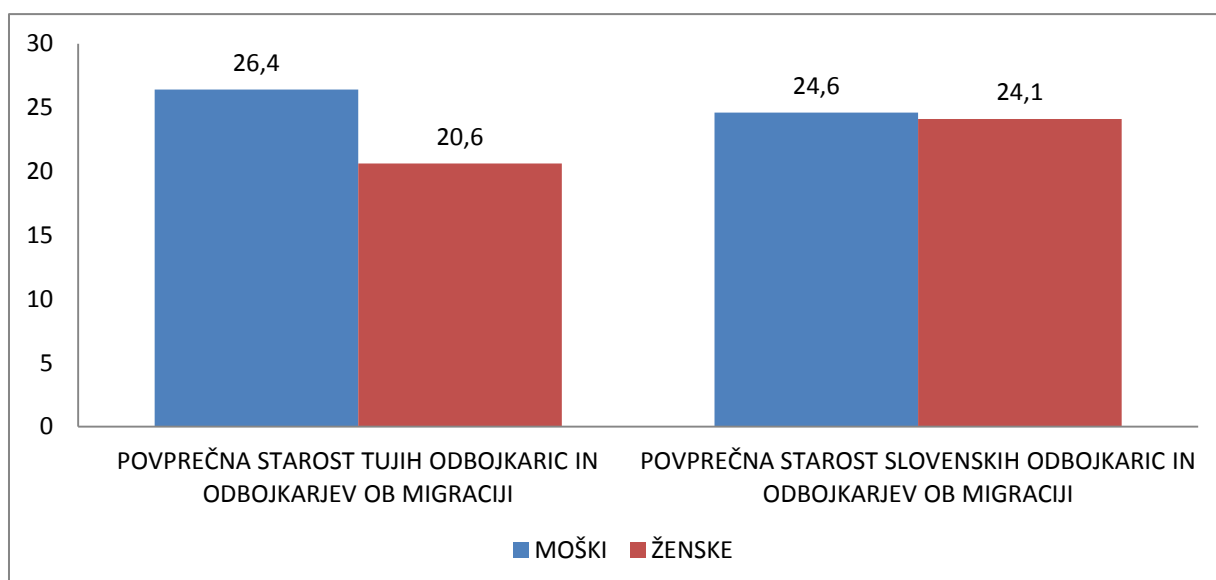
Slovenske odbojkarice so v prvem obdobju (med letoma 2003 in 2008) največ migrirale v Avstrijo, Italijo in Grčijo (3 migracije) ter v Švico, Španijo, Francijo, Rusijo in na Poljsko (2 migraciji). V drugem obdobju (med letoma 2008 in 2013) pa so slovenske odbojkarice največ migrirale v Avstrijo (3 migracije), Italijo (2 migraciji) ter na Hrvaško, v Francijo, Grčijo, Belgijo, Češko, Španijo, Romunijo in Azerbajdžan (1 migracija). Po prejetih podatkih sodeč je v prvem obdobju bilo pri predstavnicah ženskega spola opravljenih 33 migracij, žal jih od tega 14 ni bilo zabeleženih kam, podobno se je zgodilo v drugem obdobju (med letoma 2008 in 2013), ko je bilo opravljenih 31 migracij, a 19 neznanih. Ugotovili smo, da pri slovenskih odbojkaricah ni bilo znatne razlike v migracijah v prvem in drugem obdobju, ki so potekale

predvsem v Avstrijo, Italijo in na Hrvaško. Na podlagi pravilno izpolnjenih in obdelanih certifikatov se kaže situacija kot neznatnih razlik v migraciji med 1. in 2. obdobjem. Morda bi bila situacija lahko drugačna, če bi bili rezultati popolni.

5.2.3 Starost v času migracije

SPOL	POVPREČNA STAROST TUJIH ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV OB MIGRACIJI	POVPREČNA STAROST SLOVENSКИH ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV OB MIGRACIJI
MOŠKI	26,4	24,6
ŽENSKE	20,6	24,1

Tabela 4: Povprečna starost v času migracije.

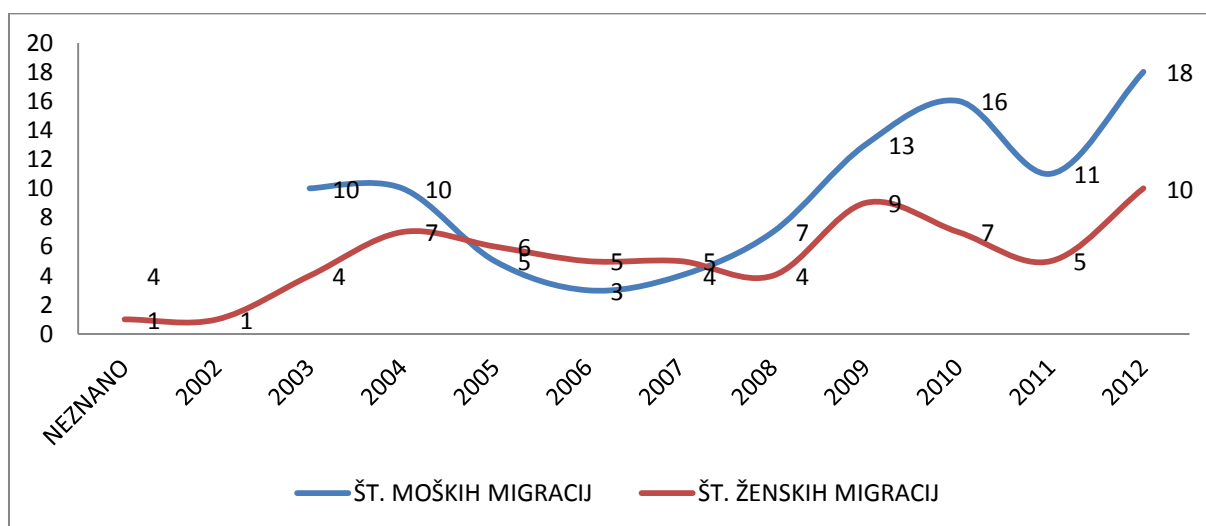
Grafikon 3: Povprečna starost v času migracije.

Glede analize starosti tujih in domačih igralk in igralcev dvoranske odbojke v času migracij smo dobili zanimive rezultate. Povprečna starost tujih odbojkaric je bila 20,6 leta, odbojkarjev pa 26,4 leta. Starost pri slovenskih odbojkaricah je bila 24,1 leta, a pri slovenskih odbojkarjih 24,6. Iz zabeleženega je razvidno, da je podobnost med tujimi in slovenskimi odbojkarji velika. Vzroke za to iščemo v izpopolnjeni tehniki, navezanosti in osebni zrelosti, pa tudi morda v prepoznavnosti športnika, dejstvo pa je, da se pri moški igri potrebuje veliko več moči in ta motorična sposobnost se razvije predvsem v zrelejšem obdobju igralca. Ob primerjavi tujih in slovenskih odbojkaric pa je vidna razlika za približno štiri leta, to predstavlja v igralčevi karieri velik razpon, kar se tiče izkušenosti, telesne zmogljivosti in osredotočenosti na profesionalizem. Slovenska ženska odbojka je finančno veliko manj podprta in to je tudi eden od razlogov, zakaj slovenski ženski klubi iščejo mlade perspektivne tuje igralko, ki še nimajo takšne cene kot starejše in bolj izkušene.

5.2.4 Migracije slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino med letoma 2003 in 2013

LETO	ŠT. MOŠKIH MIGRACIJ	ŠT. ŽENSKIH MIGRACIJ	SKUPAJ
NEZNANO	4	1	5
2002		1	1
2003	10	4	14
2004	10	7	17
2005	5	6	11
2006	3	5	8
2007	4	5	9
2008	7	4	11
2009	13	9	22
2010	16	7	23
2011	11	5	16
2012	18	10	28
SKUPAJ	101	64	165

Tabela 5: Število slovenskih ženskih in moških migracij v tujino med letoma 2003 in 2013.

Grafikon 4: Število migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino med letoma 2003 in 2013.

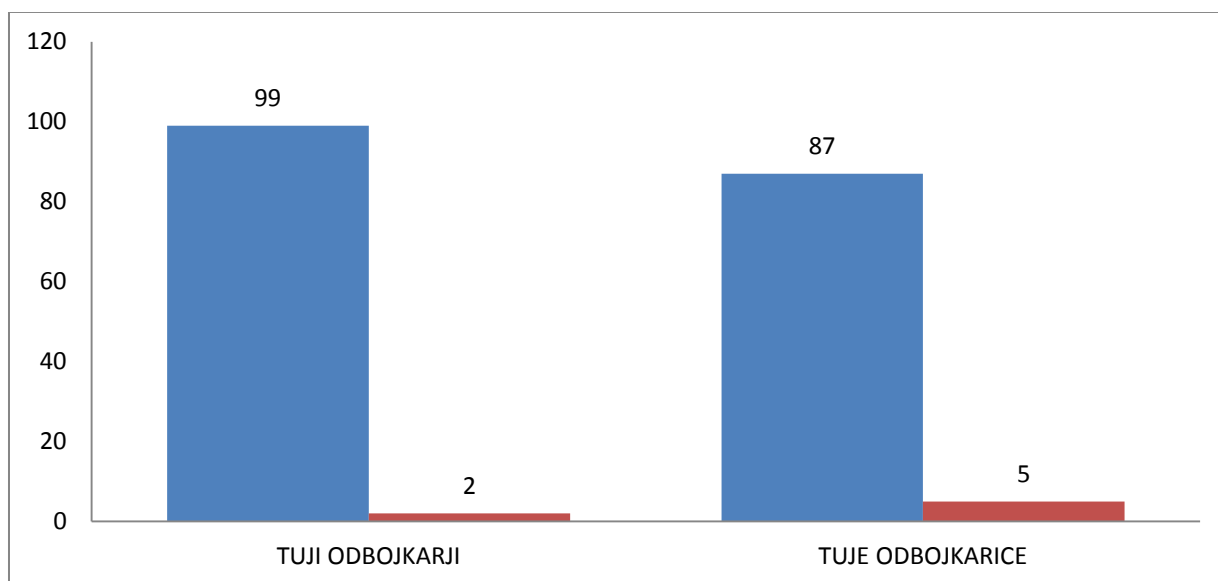
Sosledje let glede števila migracij pri slovenskih odbojkarjih: 2012 (18 migracij), 2010 (16 migracij), 2009 (13 migracij), 2011 (11 migracij), 2003 in 2004 (10 migracij), 2008 (7 migracij), 2005 (5 migracij), 2007 (4 migracije), 2006 (3 migracije). Skupni seštevek migracij v 9 letih pri slovenskih odbojkarjih je 101 migracija. Situacija pri slovenskih odbojkaricah je nekoliko drugačna glede števila migracij, in sicer: 2012 (10 migracij), 2009 (9 migracij), 2004 in 2010 (7 migracij), 2005 (6 migracij), 2003, 2006, 2007 in 2011 (5 migracij), 2008 (4 migracije). V devetih letih je bilo 64 prestopov slovenskih odbojkaric. Ugotovili smo, da je bilo skupno največ migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev leta 2012, to je 28 migracij, 2010 (23 migracij), 2009 (22 migracij), 2007 (9 migracij), najmanj pa leta 2006 (8 migracij). Pri analizi migracij slovenskih odbojkarjev smo ugotovili, da je bilo leta 2003 in 2004 10 migracij letno, potem pa je opaziti padec migracij naslednja štiri leta (do leta 2008). Od leta

2009 naprej je opaziti znatno rast migracij, s tem da jih je bilo leta 2012 največ (18 migracij). To pa zato, ker je v zadnjih letih odbojkarški klub ACH Volley nihal odlične rezultate na klubskem nivoju tekmovanj. Ti odbojkarji so sestavljali tudi jedro moške članske reprezentance, ki je prav tako nizala dobre rezultate. Moška odbojkarška reprezentanca se je prvič uvrstila na evropsko prvenstvo leta 2001 na Češkem. Od leta 2007 (v Rusiji) dalje se moška odbojkarška reprezentanca redno uvršča na evropska prvenstva (2009 Turčija, 2011 Avstrija-Češka, 2013 Danska-Poljska). Kot pripravljalni del na evropska prvenstva, pa se je med tem obdobjem Odbojkarška zveza Slovenije prijavljala na različna evropska tekmovanja, kot so Evropska liga in Sredozemske igre. Zaradi tega so postali slovenski odbojkarji bolj prepoznavni in vedno bolj zanimivi za tuje klube. En od razlogov za veliko število migracij v tuje klube lahko najdemo tudi v ekonomskem statusu slovenskega tekmovanja. Slovenski klubi vedno težje nudijo takšne pogoje igralcem kot jih nudijo tuji klubi. To pomeni, da so bolj strokovni, organizacijsko ter finančno boljši in sedaj je tudi lažji prestop, kar je bilo povedano v intervjujih. Z analizo migracij slovenskih odbojkaric smo opazili večje nihanje migracij po letih. Graf nam kaže postopno dvigovanje migracij, ki pa jih je bilo leta 2012 največ (10 migracij).

5.2.5 Migracije tujih odbojkaric in odbojkarjev v prvo ali drugo slovensko ligo

SLOVENSKA LIGA	TUJI ODBOJKARJI	TUJE ODBOJKARICE	SKUPAJ
1.	99	87	186
2.	2	5	7
SKUPAJ	101	92	193

Tabela 6: Število migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v prvo ali drugo slovensko ligo.

Grafikon5: Število tujih migracij v prvo ali drugo slovensko ligo.

Analiza prestopov v prvo ali drugo slovensko ligo tujih odbojkaric in odbojkarjev je pokazala, da je bilo 186 prestopov v prvo slovensko ligo in 7 prestopov v drugo slovensko ligo. Prva slovenska odbojkarska liga je medijsko bolj v ospredju, tudi finančno podprta in privlačnejša za igralce v primerjavi z drugo slovensko ligo. Tako da ta podatek je razumljiv. Tudi vsaka tuja odbojkarica ali odbojkar si želi napredovanja, večjega izziva in boljše kvalitete lige, tako da je to drugi razlog za takšno razliko. Pri tujih odbojkaricah je prestopilo v prvo ligo 87 odbojkaric, 5 odbojkaric pa v drugo ligo. Pri tujih odbojkarjih pa je prestopilo v prvo ligo 99 odbojkarjev ter 2 v drugo ligo. Iz finančnega vidika je med odbojkaricami in odbojkarji v slovenski ligi razlika, to pa se kaže v številu prestopov tujih odbojkaric.

5.2.6 Trajanje migracije slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v primerjavi s trajanjem migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev

TRAJANJE MIGRACIJ SLOVENSkih ODBOJKARIC V DRŽAVI	POVPREČJE TRAJANJA MIGRACIJ V LETIH
AVSTRIJA	1,09
AZERBAJDŽAN	0,76
BELGIJA	1,13
ČEŠKA	1,61
FRANCIJA	1,09
GRČIJA	1,18
HRVAŠKA	0,62
ITALIJA	0,61
NEMČIJA	0,59
POLJSKA	0,56
ROMUNIJA	0,90
RUSIJA	0,59
ŠPANIJA	0,91
ŠVICA	1,60
TURČIJA	0,60
SKUPNO POVPREČJE TRAJANJA MIGRACIJ – ODBOJKARICE	0,93

Tabela 7: Povprečno trajanje migracij slovenskih odbojkaric v tujino v letih.

TRAJANJE MIGRACIJ SLOVENSkih ODBOJKARJEV V DRŽAVI	POVPREČJE TRAJANJA MIGRACIJ V LETIH
AVSTRIJA	2,49
BELGIJA	1,29
CIPER	0,30
ČRNA GORA	1,69
FINSKA	0,74
FRANCIJA	0,78
GRČIJA	0,94

HRVAŠKA	0,64
IRAN	0,39
ITALIJA	0,78
KOREJA	0,53
NEMČIJA	0,61
NIZOZEMSKA	0,69
POLJSKA	0,67
RUSIJA	0,67
SRBIJA	1,09
ŠVICA	0,63
TURČIJA	0,53
ZDRUŽENI ARABSKI EMIRATI	0,11
SKUPNO POVPREČJE TRAJANJA MIGRACIJ –ODBOJKARJI	1,17

Tabela 8: Povprečno trajanje migracij slovenskih odbojkarjev v tujino v letih.

SPOL	POVPREČJE TRAJANJA MIGRACIJ VLETIH
TUJE ODBOJKARICE	0,97
TUJI ODBOJKARJI	0,99

Tabela 9: Povprečno trajanje migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v Slovenijo v letih.

POVPREČJE TRAJANJA MIGRACIJ SLOVENSkih ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV	1.08
POVPREČJE TRAJANJA MIGRACIJ TUJIH ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV	0,98

Tabela 10: Povprečno trajanje migracij slovenskih in tujih odbojkaric in odbojkarjev v letih.

Ugotovili smo, da je povprečno trajanje migracij slovenskih odbojkaric v tujini 0,93 leta (339 dni), povprečno trajanje slovenskih odbojkarjev pa 1,17 leta (427 dni). Povprečje trajanja migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujini je 1,08 leta (394 dni). Pri analizi migracij slovenskih odbojkarjev smo ugotovili, da je povprečno trajanje migracij v Avstriji 3-krat daljše kot v Italiji. To pa zaradi tega, ker je na slovenskem Koroškem veliko odbojkarjev, ki imajo možnost igrati v dobrem klubu (SK AICH Dob). V avstrijskem klubu so ambicije velike in tudi boljša finančna podpora kot v klubu na slovenski strani meje. Za avstrijski klub so slovenski odbojkarji zanimivi tudi iz tega vidika, ker zanje ne potrebuje urejanja nastanitve, saj slovenski odbojkarji živijo v Sloveniji in treninge opravljajo v Avstriji.

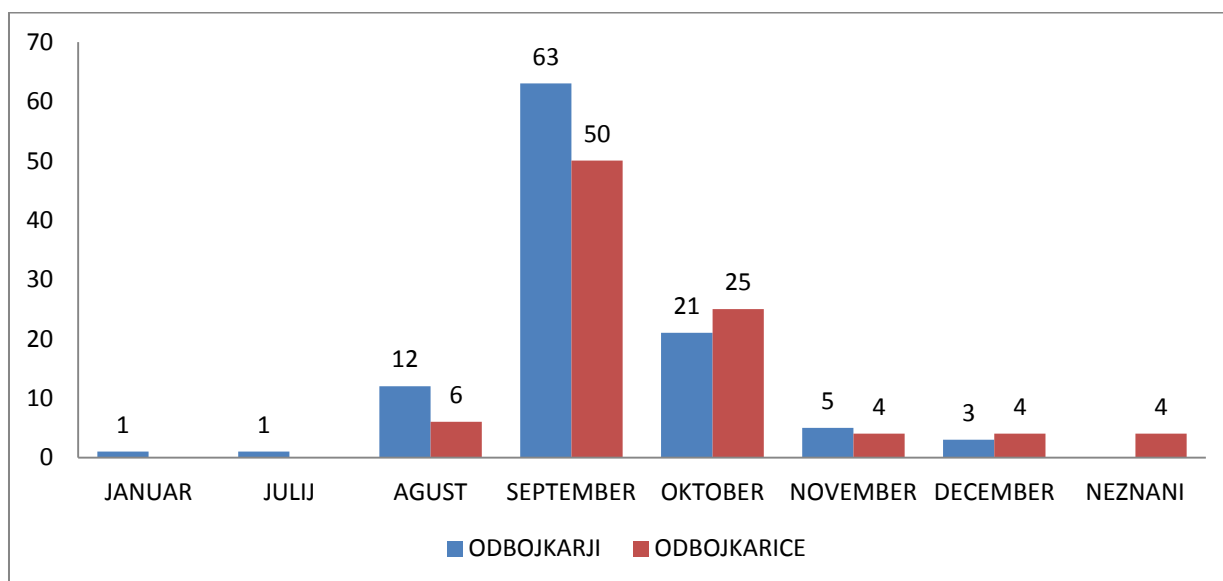
Ob primerjavi s povprečnim trajanjem migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev smo ugotovili, da je povprečno trajanje tujih odbojkaric v Sloveniji 0,97 leta (354 dni), medtem ko je povprečno trajanje tujih migracij odbojkarjev v Sloveniji 0,99 leta (361 dni). Povprečje trajanja migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev je 0,98 leta (358 dni).

Ti podatki nam kažejo podobnost ob primerjavi povprečnega trajanja migracij slovenskih in tujih odbojkaric, ampak razliko v povprečnem trajanju migracij slovenskih in tujih odbojkarjev ter analize obeh spolov skupaj iz slovenskega in inozemskega prostora.

5.2.7 Čas vključevanja tujih odbojkaric in odbojkarjev v proces športnega treniranja

MESEC PRESTOPA	ODBOJKARJI	ODBOJKARICE	SKUPAJ
JANUAR	1	0	1
JULIJ	1	0	1
AVGUST	12	6	18
SEPTEMBER	63	50	113
OKTOBER	21	25	46
NOVEMBER	5	4	9
DECEMBER	3	4	7
NEZNANI	0	4	4
SKUPAJ	106	93	199

Tabela 11: Število prestopov tujih odbojkaric in odbojkarjev glede na mesec.

Grafikon6: Število prestopov tujih odbojkaric in odbojkarjev glede na mesec.

Analizirali smo tudi tuje prestopne odbojkaric in odbojkarjev glede na mesec vključevanja v proces vadbe in ugotovili, da je bilo največ prestopov meseca septembra (113), nato oktobra (46) in avgusta (18). Pri analizi tujih prestopov odbojkaric smo ugotovili, da je največ prestopov meseca septembra (50), oktobra (25) in avgusta (6), vsi ostali prestopi pa so po mesecu oktobru. Analiza prestopov tujih odbojkarjev je pokazala, da je bilo največ prestopov meseca septembra (63), oktobra (21), avgusta (12), vsi ostali pa so bili po mesecu oktobru. Slovenski klubi imajo možnost igrati v evropskih pokalih (Champions League, pokal CEV, tekmovanje lige MEVZA) ter v slovenskih tekmovanjih (slovensko pokalno tekmovanje in slovensko državo tekmovanje). V evropskih tekmovanjih imajo možnost le najboljši slovenski

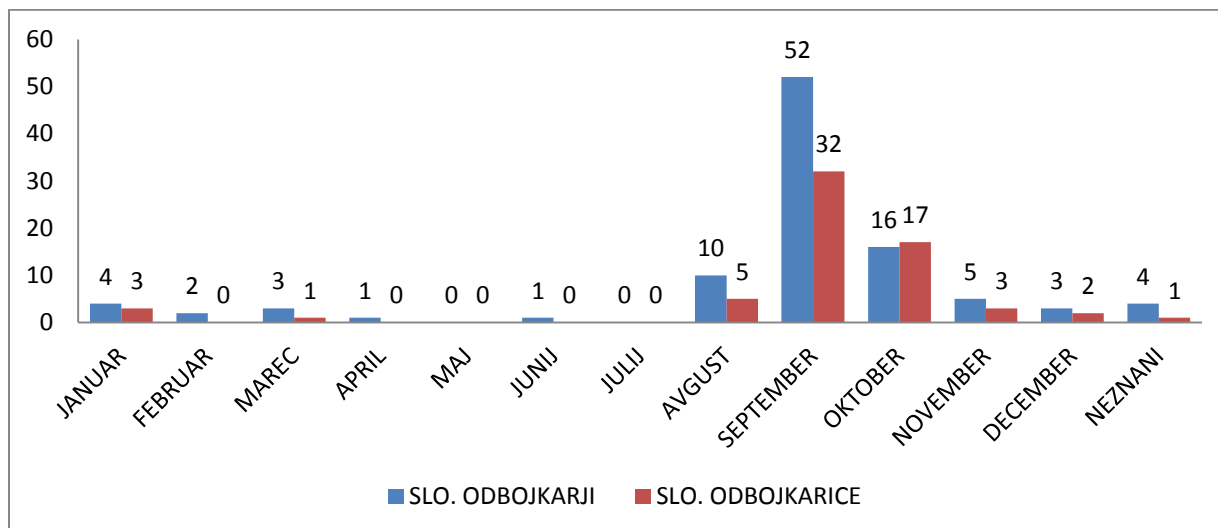
klubi. V Sloveniji se začne ligaško tekmovanje v mesecu oktobru. Običajno se ekipe v slovenskih klubih začenjajo pripravljati na tekmovalno sezono meseca avgusta ali pa že julija, odvisno od razporeda tekmovanj in v katerih ligah nastopa ekipa. Najprej se opravijo kondicijske priprave, katere običajno potekajo avgusta, nato pa sledijo tehnične in taktične priprave. Malo klubov si priskrbi sestavljeno ekipo že avgusta meseca. Klubi, kateri imajo boljšo finančno podporo in višje cilje, stremijo k temu, da sestavijo ekipo čim prej zato, da ekipa opravi čim več skupnih treningov, kateri pripomorejo k boljši uigranosti ekipe. Tem klubom je tudi interes, da kupijo dobre igralko in igralce in to opravijo čim prej, kot je možno, saj v nasprotnem primeru bo tega igralca lahko kupil drugi klub. Ostali klubi, ki pa si tega ne morejo privoščiti, pa čakajo na pomembnejši del tekmovanja in takrat kupijo tujo igralko ali igralca. S tako potezo klubi privarčujejo določen delež proračuna in upajo, da bodo cilji kluba doseženi. Od tuje igralko ali igralce pa se pričakuje, da bo naredil-a kvalitativno razliko v ključnih trenutkih igre, vendar se mnogokrat v igri pokaže, da temu ni tako in sloni igra na domačih igralkah in igralcih. Same igralko in igralci pa želijo, da imajo ob prestopu izpolnjene svoje pogoje, to so: višina pogodbe, nivo tekmovanja, strokovnost kluba, kvaliteta ekipe... Zaradi takšnih preračunavanj prihaja do dejstva, da igralko in igralci čakajo na najboljšo možnost, ponudbo in pogoje, tako da se prestopi opravijo tudi tik pred začetkom ali že po začetku tekmovalne sezone. Iz strokovnega vidika je to pomanjkljivost, saj ko se igralec pridruži ekipi, ki je že v polnem teku priprav –tako tehničnih kot taktičnih, lahko vpliva nanjo kot moteč oziroma negativni faktor. Glede na dejstvo, da se mora takšen igralec prilagoditi načinu igranja so igralko, se pojavijo prve ovire pri izvajanju kvalitetnega tehničnega treninga. V ekipnih športih se na igrišču odraža tudi kohezivnost med samo ekipo, zato predstavlja dejstvo kasnejšega prestopa dodatno obremenitev tako za samega igralca kot celotno ekipo. To se predvsem kaže pri ženski igri, kjer je več igre v obrambi in več protinapadov, za katere je pomembna uigranost ekipe. Kasnejši prestop pomeni, da se mora odbojkarica ali odbojkar pripravljati sam ali pa se pridruži kateri domači ekipi in opravi kondicijske priprave z domačim klubom. Ugotovili smo, da se od 199 tujih prestopov opravi 113 v mesecu septembru, tako da slovenski klubi stremijo k temu, da sestavijo ekipo čim prej.

5.2.8 Čas vključevanja slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v proces športnega treniranja

MESEC PRESTOPA	SLO. ODBOJKARJI	SLO. ODBOJKARICE	SKUPAJ
JANUAR	4	3	7
FEBRUAR	2	0	2
MAREC	3	1	4
APRIL	1	0	1
MAJ	0	0	0
JUNIJ	1	0	1
JULIJ	0	0	0
AVGUST	10	5	15
SEPTEMBER	52	32	84
OKTOBER	16	17	33
NOVEMBER	5	3	8

DECEMBER	3	2	5
NEZNANI	4	1	5
SKUPAJ	101	64	165

Tabela 12: Število prestopov slovenskih odbojkaric in odbojkarjev glede na mesec.

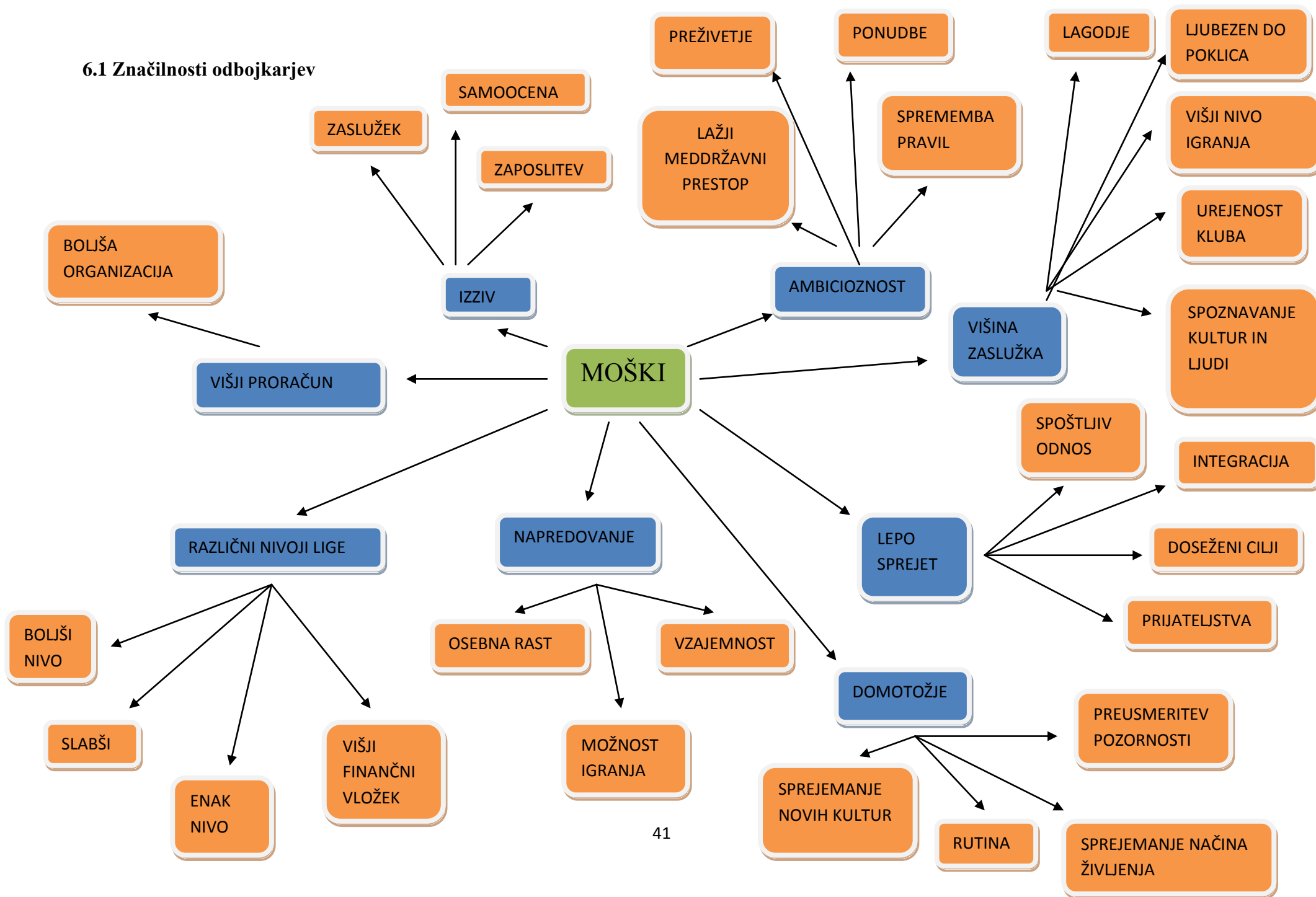
Grafikon 7: Število prestopov slovenskih odbojkaric in odbojkarjev glede na mesec.

Zanimalo nas je, kako so si sledili prestopi slovenskih odbojkaric in odbojkarjev glede na mesece prestopa, in pri tem smo ugotovili, da so odbojkarji v največjem številu prestopali v mesecu septembru (52), oktobru (16), avgustu (10), novembru (5), januarju (4), marcu in decembru (3), februarju (2), nato pa še v aprilu in juniju (1). Kar se tiče slovenskih odbojkaric, so v največjem številu prestopile v mesecu septembru (32), oktobru (17), avgustu (5), novembru in januarju (3), decembru (2) ter marcu (1). Skupno je bilo vseh prestopov slovenskih odbojkaric in odbojkarjev 165, največ pa meseca septembra (84). Prestopi, izvedeni meseca januarja, februarja, marca in aprila, teh je bilo 7, so bili opravljeni po 1.1. naslednjega leta. Takšnih prestopov je manj kot 5 %. To nam lahko pove, da so slovenske odbojkarice in odbojkarji iskane igralko in igralci v tujih klubih, saj si večinoma najdejo klub avgusta, septembra ali oktobra. Kvalitetne ter priljubljene igralko in igralci si najdejo klub pred tistimi s slabšim tehničkim znanjem ali manj prilagodljivim značajem. Pri analizi skupnega števila prestopov odbojkaric in odbojkarjev med slovenskimi in tujimi športniki smo ugotovili, da so tuje odbojkarice in odbojkarji v obdobju med letoma 2003 in 2013 opravili 199 prestopov, slovenske odbojkarice in odbojkarji pa 165 prestopov.

6.0 ZNAČILNOSTI MIGRACIJ ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV PO SKUPINAH

V naslednjem podpoglavju sem podrobno predstavil odgovore na vprašanja, ki so jih podali intervjuvanci vseh petih skupin. Miselni vzorci predstavljajo analizo odgovorov vsake skupine. Izpostavil sem odgovore, ki so bili skupni večini intervjuvancev znotraj posamezne skupine. Preko različnih vprašanj sem ugotavljal povezave med odgovori in jih označil s puščicami. Ta analiza je omogočila primerjavo med skupinami.

6.1 Značilnosti odbojkarjev

Prvo skupino anketiranih igralcev sestavlja šest igralcev, od teh je en igralec z brazilskim državljanstvom in en igralec s črnogorskim, ostali štirje so imeli slovensko državljanstvo. To so igralci starejše generacije, ki so se zaradi različnih razlogov odpravili novim, neznanim izzivom naproti. Glavni vzrok za odhod v tujino je bila možnost igranja na višjem nivoju in boljši zaslužek. Ko prideš do točke, pri kateri vidiš, da si dosegel že vse, kar se v določeni državi doseči da, iščeš nove izzive, nova pričakovanja.

...za odhod v tujino sem se odločil, ker se mi je ponudila priložnost za igranje na višjem tekmovalnem nivoju in možnost boljšega zaslužka. Pred tem sem pa v Sloveniji že dosegel vse svoje cilje in sem potreboval nove izkušnje, tako športne kot osebnostne... Sven.

Igralce žene tudi radovednost in spoznanje, ali bodo sposobni igrati v tuji državi in klubu, kjer je drugačna kultura in mogoče drugačen način igranja odbojke.

... vzrok za odhod v tujino je to, da sem hotel videti, kakšna odbojka se igra zunaj moje države. Hotel sem videti, ali sem sposoben igrati v tujini...Črt

...moj vzrok za prihod v Evropo je bil dobiti zaposlitev, v smislu igranja v klubu...Žak

Državne odbojkarske zveze imajo različna pravila glede omejitve števila tujih igralcev. Pri Odbojkarski zvezi Slovenije je v slovenskem državnem in pokalnem tekmovanju omejitev na šest tujih igralcev v ekipi in tri tuje igralce na igrišču. Pri evropskem klubskem tekmovanju (MEVZA, CEV, CHAMPINOS LEAGUE) pa ni omejitve glede tujih igralcev. To je včasih tudi problem pri prestopih igralcev, tako da igralci, ki igrajo v tujini, imajo določeno kvaliteto.

...da se preizkusim tudi v drugih državah,ligah,nivojih igranja(kvaliteta)...ker takrat,vsaj v odbojki je bilo omejeno število "tujcev"--vsaj ponekod. Takrat je to pomenilo gratifikacijo ali potrditev tistega, kar si delal, in si si mogoče dovolil kdaj pomisliti, da bi tako bilo (govorim za ekipe, v katerih sem jaz igral)...Gašper

Na vprašanje, kaj je vplivalo na misel o odhodu v tujino,pa so igralci povedali, da je ambicija tista, ki jih je gnala po spoznavanju boljšega. Z globalizacijo je lažje tudi v športu prestopati iz države v državo. Pred leti je to bilo težje, saj je bil sistem bolj zaprt.

... kot sem že v prvem vprašanju rekel, je bilo to takrat "nekaj, kar je bilo težko načrtovati".Ker je sistem pri nas doma in v tujini (klubi,države) bil BOLJ zaprt...sedaj greš od Istambula pa do Amsterdama brez problema. Tako je sedaj tudi v športu...Gašper

Tudi odbojka se spreminja. Tako je v letu 2000 nastalo novo pravilo o točkovanju in o uveljavitvi novega igralnega mesta (prosti igralec), ki je predvsem zadolžen za igro v obrambi in pri sprejemanju začetnih udarcev. To pravilo je veliko nižjim igralcem omogočilo, da lahko igrajo v kvalitetnih klubih. Pred uveljavitvijo prostega igralca so večjo možnost imeli višji igralci.

... skozi vso kariero moraš razmišljati o tem. Ko so pa začeli z novim pravilom libera, pa so začele prihajati ponudbe in po 12. letih prve ekipe sem se odločil za odhod iz Maribora ... Ožbej

Pri vseh intervjuvancih se je misel o odhodu porajala že v rani mladosti. Kot mlajši igralec sem tudi sam spremljal vse tekme članske ekipe domačega kluba. Poznal sem vse igralce in opazoval njihovo igro. Tako sem skozi celo otroštvo in mladost živel z odbojko. Ob spremljanju članskih tekem si mlajši igralci najdejo vzornike in se želijo poistovetiti z njimi. Hočejo postati prav takšni kot oni, to so velikokrat sanje vsakega mlajšega igralca.

... misel o igranju v tujini je nastala okrog 16. leta starosti... Črt

... seveda, vsak mlad igralec si želi preizkusiti se v močnejših ligah in isto je bilo tudi pri meni. Sicer sem odšel v tujino razmeroma pozno, ampak bolje pozno kot nikoli... Ivan

Cilji igralcev se počasi višajo, tako da naslov državnih in pokalnih prvakov v igralcih ne vzbudi več zadostnega veselja in potrditve za dobro delo. Ambicije postanejo večje in igralci začnejo razmišljati o prestopih.

... v mladosti sem predvsem imel želje zaigrati v 1.članski ekipi v domačem okolju in osvojiti državni naslov ter zaigrati za državno reprezentanco. Posledično z osamosvojitvijo države Slovenije in zaradi osebnih športnih uspehov sem začel razmišljati tudi o igranju v tujini ... Sven

Vsi igralci so zaradi višine zaslužka ostali v tujini. Pa tudi zato, ker je urejenost klubov boljša, odbojka se igra na višjem nivoju in sčasoma postane to lagodje in ljubezen do poklica.

...vzrokov je veliko... To kar sem počel, mi je dalo veliko zadovoljstva (uživancije), vedno je bila kariera v vzponu in tudi materialne dobrine, ker pač od nečesa moraš živeti ... Vem pa, da je to idealno življenje, ki te ohranja mladega ...hehe. Gašper

...definitivno plačilna politika je bil odločilen faktor. Imel sem tudi višje pogodbe v Sloveniji, ampak je frekvenca plačevanja igralcev zelo nestabilna... Ivan

...na koncu je bil vzrok dobra ekipa, urejenost kluba in denar... Ožbej

...vzrok za igranje toliko časa v tujini je vedno denar, vedno je bilo zunaj več denarja kot doma ... Črt

En igralec pa je poleg denarja in boljšega nivoja igranja omenil kot vzrok za igranje v tujini tudi spoznavanje novih kultur in ljudi.

...moje igranje v tujini je trajalo 4 leta, in sicer v Italiji, Španiji, Grčiji in Turčiji. Vzroki so bili sledeči: večji zaslužek kot doma, igranje na višjem nivoju, spoznavanje novih kultur in ljudi... Sven

Ko se igralec odloči za prestop, je to vse prej kot lahka naloga. Igralec ne ve, v kaj se podaja, kakšne so kulturne navade okolja, kjer bo bival. Vprašanje, ki se jim poraja, je, ali bo sprejet v

okolje s strani igralcev, vodstva kluba in domačinov. Vsi igralci navajajo, da so imeli lepe izkušnje glede socializacije in integracije.

... vse je bilo več kot OK, celo preveč. Za vse stvari, reči, probleme je bil nekdo, ki je za to skrbel. Pozornost s strani kluba je bila profesionalna, s strani ljudi okoli tebe pa spoštljiva, dobrosrčna, ikonizirana v določenih pogledih. Imel si vse, kar si potreboval, in še več, tako da se je sedaj kar težko prilagoditi na nov način, stil življenja. VIP ni zame...haha... Gašper

...obakrat sem imel srečo, ker sem prišel v klub, ki je ciljal na sam vrh in takšni so bili tudi rezultati,zato so me ljudje tudi lepo sprejeli. Mogoče bi bilo drugače, če bi bil v klubu, ki se bori za obstanek in bi bila prisotna tudi nervoza,ampak hvala bogu nisem imel takšnih negativnih izkušenj...Ivan

...iz svojih izkušenj lahko rečem, da so me v vsaki državi oz. klubu zelo lepo sprejeli kot osebo in športnika. Mislim, da so v klubih, ki so navajeni izmenjave tujih igralcev in kjer je njihova liga na visokem nivoju, bolj spoštljivi do igralcev, ki pridejo v njihov klub...Sven

...vse je potekalo super in v tujini znajo dosti lepše ceniti dobre rezultate, ni kot pri nas toliko negativizma... Ožbej

Igralci, ki prestopijo v tujo državo in tam ostanejo,pa se morajo prilagoditi in začeti navezovati nova prijateljstva. Tako je igralec, ki sedaj živi v Sloveniji,povedal:

...v vsakem klubu do sedaj sem se počutil kot doma. Nikoli nisem imel problemov v nobenem klubu. Ostal sem v odličnih odnosih z vsemi in tudi postal prijatelj s posameznimi igralci...Črt

Na vprašanje, ali si občutil domotožje in kako si se z njim spopadel, so vsi pritrdili, da so imeli domotožje. Vsi navajajo, da je s prva težko, potem pa to postane rutina. Igralci so tudi precej zaposleni s treningi, analizami, tekmami, tako da jim ostane malo prostega časa.

...ja, seveda...biti nekje "sam", ko so vsi, ki jih poznaš,tvoji na drugem koncu...ampak se tudi to potrpi, predvsem če ti vse gre, kot mora. In tudi si toliko zaposlen s treningi, tekmami,da je časa za razmišljanje o tem bolj malo... To pa je bilo v začetku pohajkovanja po svetu... začetki. Kasneje se privadiš. So pa tudi tipi, ki komaj čakajo, da grejo od doma – stvar karakterja in potreb... Gašper

...sigurno, že v Sloveniji ko sem zamenjal klub me je malce dajalo, ko pa greš v tujino in ne poznaš ljudi,kulture, še posebej pa jezika je to še precej bolj poudarjeno...Ivan

...največje domotožje je bilo prvo leto, takoj po odhodu, a sem se nato zaradi bližine doma hitro vpeljal v nov način življenja. Prisotno pa je bilo tudi zadnje leto,ko sem igral v Turčiji, predvsem zaradi velikih kulturnih razlik... Sven

... domotožje sem imel prvi dve leti od 18 pa do 20 leta starosti. Sčasoma se navadiš, opaziš da je to vse normalno. Joj, že dve leti nisem bil doma Črna Gora ... Črt

...da, imel sem ga. Na začetku je težko...Žak

En igralec navaja, da je domotožje razlog za poznejši odhod v tujino.

...domotožje sem imel vedno in to je bil tudi razlog da se nisem odločil prej za odhod v tujino... Ožbej

Finančni vložek narekuje kvaliteto ekipe. Če je v ligi več kvalitetnih ekip, se nivo lige zviša. Poveča se medijska pozornost, s tem pa tudi gledanost športa. Na vprašanje, ali je nivo lige po kvaliteti boljši, slabši ali enak, so igralci povedali:

... boljši! Ker drugače bi ostal doma!!!...Gašper

...osebno mislim, da je višji, mislim pa, da je najboljša primerjava tako, da vzamemo prvega iz Slovenije proti prvemu iz Avstrije v tem primeru, drugega z drugim...itd. in primerjaš medsebojno kvaliteto ... Ivan

...menim, da so bile vse lige v katerih sem nastopal na višjem nivoju kot je slovenska. Predvsem zaradi večjega finančnega vložka v šport in v samo organizacijo klubov ter v igralski kader... Sven

...francoska liga je 3x močnejša kot Slovenska. Z Pariz volleyem sem igral ligo prvakov, Črnogorska liga slabša a igralce nabavijo le za igranje lige prvakov...Ožbej

...lige v katerih sem igral so različne. Igra se drugačna odbojka, vsaka ima različne sisteme! V kvaliteti je približno enako...Črt

Kot smo že omenili, se odbojgarske državne lige zelo razlikujejo po kvaliteti. Na primer v Braziliji je nivo lige zelo dober. Igralec, ki prihaja iz Brazilije in živi v Sloveniji, je glede nivoja lige povedal, da je igral na višjem nivoju lige.

Igranje z igralci in ekipami na visokem nivoju spodbudi igralce k napredovanju. Kot so sami povedali, so napredovali v odbojgarskem in osebnostnem smislu.

...seveda, ker kot sem rekel prej. Ma "nekaj" mora priti tudi od tebe kot igralec, človek, itd. Šport je lahko zelo podučen, nekako vodilo v življenju. Samo se tega premalo zavedamo in samo gledamo kaj daš-dobiš. Posebno v današnjih časih... Gašper

...definitivno, še posebej zaradi tega ker konstantno igramo težke ligaške tekme, ki so eden izmed pogojev za napredovanje. Imam pa tudi srečo da mi trener precej zaupa in posledično igram precej kar je tudi pogoj za normalen napredek igralca...Ivan

...lahko zatrdim, da sem kvalitetno napredoval zaradi nastopanja v tujini. Vsaka liga ima svoje zakonitosti in kot igralec ter človek sem napredoval na več nivojih... Sven

...napredek je vsekakor na vseh področjih. Igralskem in tudi šola za življenje. Igralsko napreduješ, ker je že trening bolj kvaliteten ker je 12 enakovrednih igralcev in pa tekme so vse zelo močne...Ožbej

Višji proračuni klubov pripeljejo boljše igralce, boljši klubi so bolj organizirani, večje število ljudi je zaposlenih v klubih in vsak ima določeno nalogo ter odgovornost.

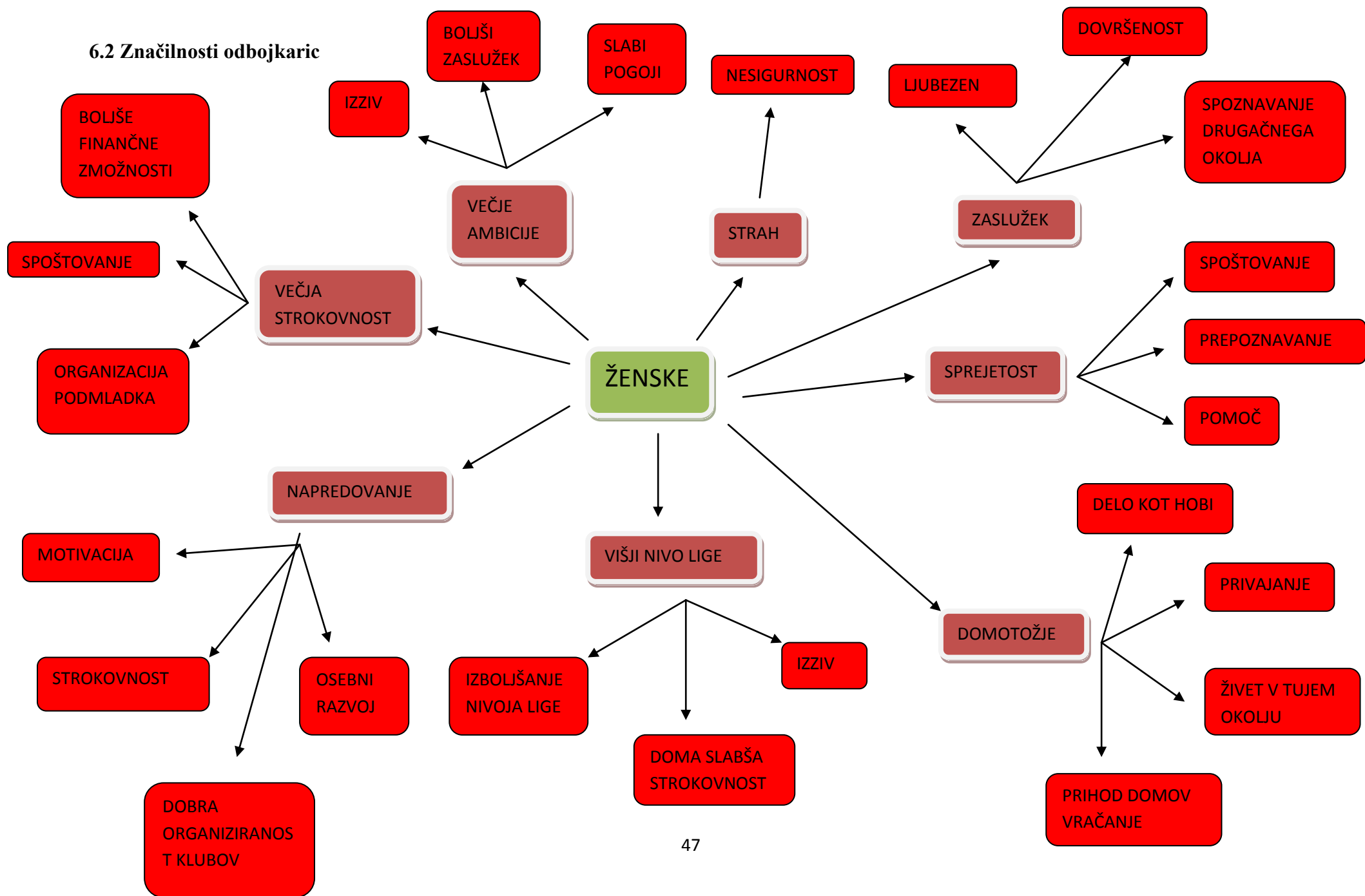
...moram reči, ko sem bil jaz v domačem klubu je bilo več ali manj vse porihtano kot mora biti. Je pa tudi res, da drugega nismo poznali in takrat je bil čas vzpona v vseh pogledih, tako da nisi imel občutka pomanjkanja, razen takrat, ko si se srečal s tujimi ekipami champions league – takrat si se malo zamislil, a na srečo ne za dolgo!!! ...Kar se tiče tujih klubov pa je razlika samo v tem, da moraš vse stvari, reči, opremo, odnos-i...itd. pomnožiti x10 ali 20, vse v plus za klube kjer sem igral jaz... Gašper

...kot sem že povedal je največja razlika v plačilni politiki. Po kvaliteti smo glede na igralski bazen ki ga Slovenija razpolaga kar precej uspešni, na žalost pa ima Slovenija trenutno v gospodarstvu precejšnje probleme in to se pozna tudi na proračunih klubov, kjer vse več stremijo k pol amaterstvu, kar pa ni dobro za profesionalni šport in njegov razvoj v Sloveniji...Ivan

...razlika med domačimi in tujimi klubi se odraža na več nivojih. Najprej so klubi člani posameznih odbojgarskih zvez in že tukaj je razlika med državami. Saj je organiziranost posameznih zvez zelo različna in na višjem nivoju kot v Sloveniji. Posledično so tudi klubi na višjem nivoju, ker tudi razpolagajo z večjimi proračuni. Boljša je organiziranost klubov, kar se odraža v tem, da je v tujih klubih aktivnih precej več ljudi kot v domačih. Tudi igralci so v tujih klubih bolje plačani in posledično tudi bolj kvalitetni... Sven

...razlika med klubi doma in v tujini je predvsem v financiranju, trenutno je manj denarja doma...Črt

6.2 Značilnosti odbojkaric

Drugo skupino sestavljajo štiri igralko, od tega je ena igralka z madžarskim državljanstvom in ena igralka s hrvaškim, ostali dve sta imeli slovensko državljanstvo. Glavni vzrok za odhod v tujino je bila želja po večjih dosežkih in boljšem zaslužku. Tako kot moški so tudi ženske mnenja, da je edini način za napredovanje odhod v tujino. Igralke so povedale:

...ko sem jaz šla v tujino igrat odbojko, sem imela 25 let. Čutila sem, da sem dosegla vse, kar je mogoče doseči na Madžarskem. Potrebovala sem nove cilje, izziv, višji nivo v tekmovanju...Žana

...vzrok je v zaslužku in slabe razmere v domači sredini za razvoj igralcev....Sofija

...želela sem napredovati, ker sem vedela, da le v tujini lahko dobim kvalitetno delo in organizacijo...Ema

...vzrok je bila želja po napredovanju in dokazovanju...Gaja

Pri vprašanju, kaj je vplivalo na misel o odhodu v tujino, smo ugotovili, da je bil pri ženskah prisoten strah in ne sigurnost ob prvem prestopu. Povedale so:

...bilo me je strah. Moji strahovi, da bom slaba, so bili večji kot pogum...Žana

...misel se mi je porajala že v mladosti...Sofija

...o odhodu v tujino sem vedno sanjala. Ko se mi je pojavila prva prilika, sem takoj odšla... Ema

...po tihem ja, vendar se mi je zdelo to nedosegljivo...Gaja

Tudi pri ženskah je bil zaslužek tisti vzrok, ki jih je prepričal, da ostanejo v tujini.

...enako. Vsako leto hočem malček več. Zanimalo me je, kje imam mejo. Kje je točka, kjer ni več napredovanja. Ko v klubih nisem več začutila tega, sem se enostavno selila naprej. In seveda je tudi finančna stran. Višji nivo igranja v odbojki prinese tudi boljšo plačo. Ampak s te strani mislim da nisem bila srečna. Kriza prihaja v najhujšem trenutku! Večina klubov poskuša držati proračun kluba nizko, kolikor se le da. Manj sponzorjev, manj denarja. In srednjerazrednih klubov, kjer sem lahko igrala, se je močno dotaknilo...Žana

...vzrok, da sem ostala v Sloveniji je zaslužek in ljubezen...Sofija

...želela sem igrati v boljših klubih, boljših ekipah in seveda tudi pod boljšimi pogoji – denar...Ema

...bilo mi je všeč, novi izzivi, odlično sem se počutila...Gaja

Igralci in igralko so bili v tujini lepo sprejeti. Lahko rečemo, da se igralko in igralce v tujini bolj spoštuje in ceni kot doma. Na vprašanje, kako si se počutil sprejetega s strani vodstva kluba, igralcev in domačinov, so igralko povedale:

...prvo leto je bilo težko, saj si navajen na neko stabilnost, katera je povezana tudi s starši in prijatelji v tvojem okolju. Kar naenkrat sem se znašla sama... vendar so mi igralci, menedžer in klub pomagali, da sem se hitro integrirala v okolje... Ema

Igranje v tujini prinese več ovir, ena od teh pa je tudi jezik. Komuniciranje je zelo pomembno, saj s komunikacijo in druženjem čas hitreje mine. Ravno tako je komuniciranje pomembno tudi na igrišču, čeprav gre tam predvsem za neverbalno komunikacijo.

...vodstvo kluba sprejme igralce, če so dobri rezultati. Običajno nisem imela problemov z njimi. Če oni vidijo moj trud, so zadovoljni z mano. Kot sem že rekla, nisem imela problemov. Običajno sem igrala v klubih, kjer nisem bila edina tujka. Bile smo kot družina. Imeli smo skupni program. Na treningih smo se dobro razumeli. V Franciji nisem imela problemov, ker govorim angleško in francosko. To je bil najlažji kraj zame. V Sloveniji (Maribor) skoraj vsi govorijo angleško. Tako da enako se nisem počutila slabo zaradi neznanja jezika! In v Grčiji je bilo enako. Tam sem pa bila edina tujka v klubu in s te strani je bilo težko, ampak mislim, da če nekdo govori angleško, potem ni problema. V odbojškarskem smislu pa nisem nikoli v nobenem klubu in državi imela problem. Povsod sem čutila ljudi kot igralce! Zelo sem bila ponosna. Zanimal jih je šport, veliko bolj kot na Madžarskem. Plus, običajno sem igrala v majhnih mestih in vsi te poznajo. Imela sem dober občutek ... Žana

Denar narekuje rezultate in obratno. Če so cilji doseženi, je klima in vzdušje v klubu pozitivno, ko pa se začnejo cilji oddaljevati, se pokaže veliko napak in v večini klubov te napake pripišejo igralcem ali igralcem.

...sprva ja, sem se dobro počutila, še posebej s strani domačinov in igralcev. Samo vodstvo kluba se je sčasoma pokazalo v precej slabi luči...Sofija

...na srečo sem bila vedno zelo lepo sprejeta s strani kluba, igralcev in domačinov, nimam nobene neprijetne izkušnje...Gaja

Igralke so na vprašanje, ali si občutil domotožje in kako si se z njim spopadel, povedale:

...seveda. Ampak kot sem že rekla, nismo bile same. Vedela sem, zakaj sem tam. Jaz lahko delam to, kar je moja strast. Lahko sem srečna, ker je moje delo moja strast. Lahko potujem po vsem svetu z njo... Žana

...da, ampak počasi izgine... Sofija

...glede domotožja nisem imela posebnih problemov, saj sem lahko prišla domov vsaj enkrat na mesec... Ema

...nisem imela domotožja...Gaja

Tako kot smo že ugotovili, če igralke in igralci želijo napredovati, morajo prestopiti v tujino, saj je v tujini boljši in višji nivo igranja. Igralke so povedale:

...boljši. Če bi bil slabši, ne bi nikoli šla ven. To je bilo zelo pomembno zame. Vsak igralec potrebuje izziv. Če ga ne občutiš, ostaneš v drugem nivoju... Žana

...nivo lige je bil malo slabši na začetku, z leti pa se je začel dvigovati in je sedaj definitivno na višjem nivoju... Sofija

Za dober trening je potrebnih veliko detajlov, da se mozaik sestavi. Predvsem je pomembno, da so igralci zadovoljni in kvalitetni, ravno tako morajo biti kvalitetni trenerji in seveda tudi dobri pogoji treniranja.

... mislim, da ni primerjave glede kvalitete v tujini in doma. Trenutno je v Sloveniji kvaliteta na zelo nizkem nivoju, kar je pa povezano s tem, da trenerji v Sloveniji se ne izobražujejo v tujini in ne sledijo hitrim trendom nove odbojke...Ema

... nivo lig je bil višji in boljši...Gaja

Ker je v tujini boljša organiziranost klubov in je delo v klubih bolj strokovno, imajo igralci večjo motivacijo in hitreje ter bolj kvalitativno napredujejo v tehničnem znanju in osebnem razvoju. Na vprašanje, ali meniš, da si kvalitativno napredoval zaradi igranja v tujini, so igralke povedale:

... ja seveda. Igrala sem z boljšimi soigralkami in to je zelo dobra motivacija za napredovanje. V ekipah, kjer ni konkurence, niti ne moreš pokazati svojega najboljšega... Žana

... ne, lahko pa rečem, da je igranje v tujini pomagalo mojemu osebnemu razvoju... Sofija

...mislim, da če ne bi šla v tujino, ne bi nikoli prišla do tega nivoja igralca, kot sem. Ta nivo so mi dali kvalitetni italijanski trenerji pa tudi zelo dobro organizirani klubi, katerih v Sloveniji na žalost ni...Ema

Življenjski standard je v državah različen, prav tako je različna tudi kvaliteta lige. Igralke prihajajo iz različnih držav, zato je težko analizirati odgovore na vprašanje, v čem je razlika med klubi doma in v tujini. Odgovori igralk:

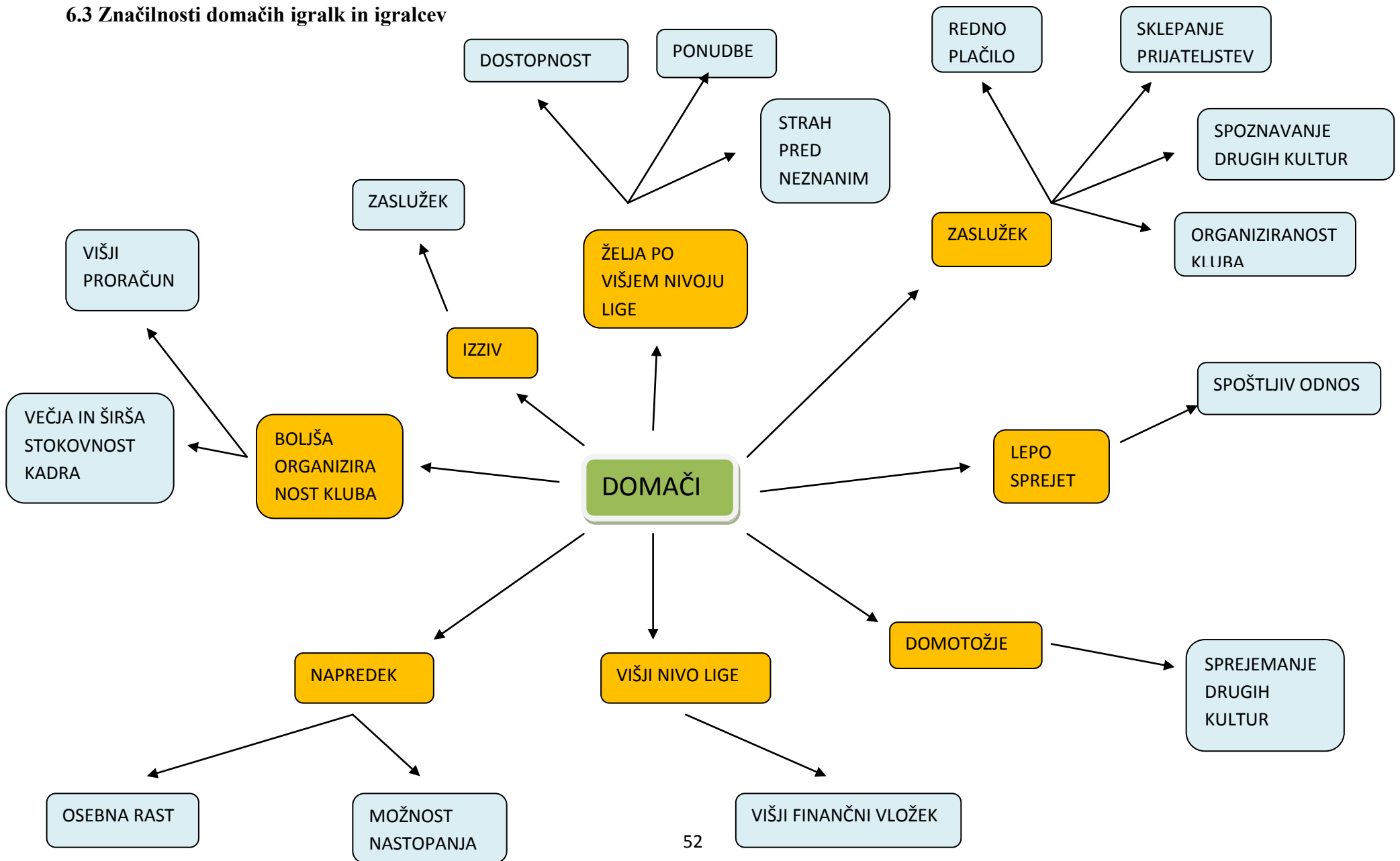
... zaradi denarja. Tuji klubi si lahko privoščijo boljše igralce, boljše tekmovanje. Navsezadnje nisem igrala na najboljšem nivoju. Včasih nisem začutila, da so klubi profesionalni, kot npr. v Franciji. Tam klubi imajo denar. Igrala sem v prvi ligi, ampak včasih na treningu ni tako zgledalo. Tudi zato, ker sem potem bila v drugih državah. Še vedno na Madžarskem nimajo profesionalnega nivoja. Večina klubov ima mlade igralce. Zjutraj študirajo in imajo samo en trening na dan. To pomeni, da najpomembnejši del (fizični trening) je izpuščen ali ni dober. Kasneje imajo igralci veliko problemov, poškodb, seveda. Dobri mladi igralci vedno bolj si želijo igranja v tujini. Hodijo na univerzo in igrajo odbojko. Problem je tukaj v tekmovanju, domači igralci ne vidijo idolov, ki bi jim sledili. Mislim, da v mladih letih je to zelo pomembno. Tudi reklama odbojke bi bila lahko boljša. Ni televizijskih prenosov. Ostali športi kot npr. roket, nogomet imajo več pozornosti in več otrok se začne z njimi ukvarjati. Odbojka bo morala delati na spremembah, če ne se nivo ne bo dvignil... Žana

...žalostno, ampak v tujini te nekako bolj cenijo in so pripravljeni več plačati... Sofija

...mislim, da prav v organiziranosti, viziji v mlade generacije in seveda izobraževanje trenerjev, ki je tu najbolj pomembno ... Ema

...razlike so v nivoju profesionalnosti, odnosu, načinu dela, širokem strokovnem kadru, organiziranosti, boljših pogojih dela... Gaja

6.3 Značilnosti domačih igralcev

Tretjo skupino je sestavljalo šest intervjuvancev, dve igralki in štirje igralci. Njihova skupna značilnost je bila slovensko državljanstvo in igranje v tujini. Kot glavni vzrok za odhod v tujino so postavili izziv, ki jim je prinesel boljši zaslužek. Povedali so:

... da se preizkusim tudi v drugih državah, ligah, nivojih igranja (kvaliteta)...ker takrat, vsaj v odbojki je bilo omejeno število "tujcev" – vsaj ponekod. Takrat je to pomenilo gratifikacijo ali potrditev tistega, kar si delal in si si mogoče dovolil kdaj pomisliti, da bi tako bilo (govorim za ekipe, v katerih sem jaz igral)... Gašper

...predvsem zaradi športnih ambicij, poleg tega pa ti tujina da nekaj, kar ti igranje v domači ligi ne more dati. Precej si odvisen sam od sebe, zato se navadiš biti precej samostojen, ker te situacije pripeljejo do tega. Seveda je pa tu tudi zaslužek, ampak ni bila to prioriteta... Ivan

...za odhod v tujino sem se odločil, ker se mi je ponudila priložnost za igranje na višjem tekmovalnem nivoju in možnost boljšega zaslužka. Pred tem sem pa v Sloveniji že dosegel vse svoje cilje in sem potreboval nove izkušnje, tako športne kot osebne... Sven

...preizkusiti se v močnejši ligi, pogledati, kako to zgleda drugje (razlika je kot noč in dan glede urejenosti klubov) in pa vsekakor tudi zaslužek... Ožbej

...želela sem napredovati, ker sem vedela, da le v tujini lahko dobim kvalitetno delo in organizacijo... Ema

...vzrok je bila želja po napredovanju in dokazovanju... Gaja

Želja po višjem nivoju lige je bila glavni razlog za misel o odhodu v tujino. Prestopi v klube so bili lažji, domačim igralkam in igralcem so prihajale ponudbe, na drugi strani pa se jim je pojavljal strah pred neznanim. Na vprašanje, kaj je vplivalo na misel o odhodu v tujino, so domače igralka in igralci povedali:

...kot sem že v prvem vprašanju rekel, je to bilo takrat "nekaj, kar je bilo težko načrtovati". Ker je sistem pri nas doma in v tujini (klubi, države) bil bolj zaprt...sedaj greš od Istambula pa do Amsterdama brez problema. Tako je sedaj tudi v športu... Gašper

...seveda, vsak mlad igralec se želi preizkusiti v močnejših ligah in isto je bilo tudi pri meni. Sicer sem odšel v tujino razmeroma pozno, ampak bolje pozno kot nikoli... Ivan

...v mladosti sem predvsem imel želje zaigrati v 1. članski ekipi v domačem okolju in osvojiti državni naslov ter zaigrati za državno reprezentanco. Posledično z osamosvojitvijo države Slovenije in zaradi osebnih športnih uspehov sem začel razmišljati tudi o igranju v tujini... Sven

...skozi vso kariero moraš razmišljati o tem. Ko so pa začeli z novim pravilom libera, pa so začele prihajati ponudbe in po 12. letih prve ekipe sem se odločil za odhod iz Maribora... Ožbej

...o odhodu v tujino sem vedno sanjala. Ko se mi je pojavila prva prilika, sem takoj odšla... Ema

...po tihem ja, vendar se mi je zdelo to nedosegljivo... Gaja

Zaradi rednih plačil v klubih v tujini in boljše organizacije so domače igralke in igralci ostajali dlje časa v tujini. Poleg tega pa jih je zadržala v tujini tudi možnost sklepanja prijateljstev in spoznavanje drugih kultur. Na vprašanje, kakšen je bil vzrok za trajanje igranja v tujini, so povedali:

...vzrokov je veliko... To ,kar sem počel, mi je dalo veliko zadovoljstva (uživancije), vedno je bila kariera v vzponu in tudi materialne dobrine, ker pač od nečesa moraš živeti.... Vem pa, da je to idealno življenje, ki te ohranja mladega ...hehe... Gašper

...definitivno plačilna politika je bil odločilni faktor. Imel sem tudi višje pogodbe v Sloveniji, ampak je frekvenca plačevanja igralcev zelo nestabilna... Ivan

...moje igranje v tujini je trajalo 4, leta in sicer v Italiji, Španiji, Grčiji in Turčiji. Vzroki so bili sledeči: večji zaslužek kot doma, igranje na višjem nivoju, spoznavanje novih kultur in ljudi... Sven

...na koncu je bil vzrok dobra ekipa, urejenost kluba in denar... Ožbej

...želela sem igrati v boljših klubih, boljših ekipah in seveda tudi pod boljšimi pogoji – denar... Ema

...bilo mi je všeč, novi izzivi, odlično sem se počutila... Gaja

Igralke in igralci so se v tujini počutili lepo sprejeti in bili so deležni spoštljivega odnosa. Povedali so:

...vse je bilo več kot OK, celo preveč. Za vse stvari, reči, probleme je bil nekdo, ki je za to skrbel. Pozornost s strani kluba je bila profesionalna, s strani ljudi okoli tebe pa spoštljiva, dobrosrčna, ikonizirana v določenih pogledih. Imel si vse, kar si potreboval, in še več, tako da se je sedaj kar težko prilagoditi na nov način, stil življenja. VIP ni zame...haha... Gašper

...obakrat sem imel srečo, ker sem prišel v klub, ki je ciljalo na sam vrh, in takšni so bili tudi rezultati, zato so me ljudje tudi lepo sprejeli. Mogoče bi bilo drugače, če bi bil v klubu, ki se bori za obstanek in bi bila prisotna tudi nervoza, ampak hvala bogu nisem imel takšnih negativnih izkušenj... Ivan

...iz svojih izkušenj lahko rečem, da so me v vsaki državi oz. klubu zelo lepo sprejeli kot osebo in športnika. Mislim, da so v klubih, ki so navajeni izmenjave tujih igralcev in kjer je njihova liga na visokem nivoju bolj spoštljivi do igralcev, ki pridejo v njihov klub.... Sven

...vse je potekalo super in v tujini znajo dosti lepše ceniti dobre rezultate in ni kot pri nas toliko negativizma... Ožbej

...prvo leto je bilo težko, saj si navajen na neko stabilnost, katera je povezana tudi s starši in prijatelji v tvojem okolju. Kar naenkrat sem se znašla sama... vendar so mi igralci, menedžer in klub pomagali, da sem se hitro integrirala v okolje... Ema

...na srečo sem bila vedno zelo lepo sprejeta s strani kluba, igralcev in domačinov, nimam nobene neprijetne izkušnje...Gaja

Igralke in igralci so občutili domotožje in bili pripravljene sprejemati druge kulture. Na vprašanje, ali si občutil domotožje in kako si se z njim spopadel, so povedali:

...ja, seveda...biti nekje "sam", ko so vsi, ki jih poznaš,tvoji na drugem koncu...ampak se tudi to potrpi, predvsem če ti vse gre, kot mora. In tudi si toliko zaposlen s treningi, tekmami,da je časa za razmišljanje o tem bolj malo... To pa je bilo v začetku pohajkovanja po svetu... začetki. Kasneje se privadiš. So pa tudi tipi, ki komaj čakajo,da grejo od doma – stvar karakterja in potreb... Gašper

...sigurno, že v Sloveniji, ko sem zamenjal klub, me je malce dajalo, ko pa greš v tujino in ne poznaš ljudi,kulture, še posebej pa jezika, je to še precej bolj poudarjeno...Ivan

...največje domotožje je bilo prvo leto, takoj po odhodu, a sem se nato zaradi bližine doma hitro vpeljal v nov način življenja. Prisotno pa je bilo tudi zadnje leto,ko sem igral v Turčiji, predvsem zaradi velikih kulturnih razlik... Sven

...domotožje sem imel vedno in to je bil tudi razlog, da se nisem odločil prej za odhod v tujino... Ožbej

...glede domotožja nisem imela posebnih problemov, saj sem lahko prišla domov vsaj enkrat na mesec...Ema

...nisem imela domotožja...Gaja

Vse igralke in igralci so navajali,da je nivo lige po kvaliteti višji, predvsem zaradi višjega finančnega vložka. Povedali so:

...boljši! Ker drugače bi ostal doma!!... Gašper

...osebno mislim, da je višji, mislim pa, da je najboljša primerjava tako, da vzamemo prvega iz Slovenije proti prvemu iz Avstrije v tem primeru, drugega z drugim...itd. in primerjaš medsebojno kvaliteto... Ivan

...menim, da so bile vse lige, v katerih sem nastopal, na višjem nivoju, kot je slovenska. Predvsem zaradi večjega finančnega vložka v šport in v samo organizacijo klubov ter v igralški kader...Sven

...francoska liga je 3-krat močnejša kot slovenska. S Pariz volleyem sem igral ligo prvakov, črnogorska liga je slabša, a igralce nabavijo le za igranje lige prvakov... Ožbej

...mislim, da ni primerjave glede kvalitete v tujini in doma. Trenutno je v Sloveniji kvaliteta na zelo nizkem nivoju, kar je pa povezano s tem, da trenerji v Sloveniji se ne izobražujejo v tujini in ne sledijo hitrim trendom nove odbojke...Ema

...nivo lig je bil višji– boljši...Gaja

Ugotovili smo, da so igralko in igralci v tujini kvalitativno napredovali, imeli so dobre možnosti nastopanja, predvsem pa so občutili osebno rast, tako da so bili vsi mnenja, da so kvalitativno napredovali. Njihove izjave:

...seveda, ker kot sem rekel prej. Nekaj mora priti tudi od tebe kot igralca, človeka itd. Šport je lahko zelo poučen, nekako vodilo v življenju. Samo se tega premalo zavedamo in samo gledamo kaj daš – dobiš. Posebno v današnjih časih... Gašper

...definitivno, še posebej zaradi tega, ker konstantno igramo težke ligaške tekme, ki so eden izmed pogojev za napredovanje. Imam pa tudi srečo, da mi trener precej zaupa in posledično igram precej, kar je tudi pogoj za normalen napredek igralca... Ivan

...lahko zatrdim, da sem kvalitetno napredoval zaradi nastopanja v tujini. Vsaka liga ima svoje zakonitosti in kot igralec ter človek sem napredoval na več nivojih... Sven

...napredek je vsekakor na vseh področjih. Igralskem in tudi šola za življenje. Igralsko napreduješ, ker je že trening bolj kvaliteten, ker je 12 enakovrednih igralcev in pa tekme so vse zelo močne... Ožbej

...mislim, da če ne bi šla v tujino, ne bi nikoli prišla do tega nivoja igralca, kot sem. Ta nivo so mi dali kvalitetni italijanski trenerji pa tudi zelo dobro organizirani klubi, katerih v Sloveniji na žalost ni...Ema

Klubi v tujini so bolj organizirani, imajo višje proračune ter večjo in širšo strokovnost kadra. Na vprašanje, v čem je razlika med klubi doma in v tujini, so odgovorili:

...moram reči, ko sem bil jaz v domačem klubu, je bilo več ali manj vse porihtano, kot mora biti. Je pa tudi res, da drugega nismo poznali in takrat je bil čas vzpona v vseh pogledih, tako da nisi imel občutka pomanjkanja, razen takrat, ko si se srečal s tujimi ekipami champ.league-takrat si se malo zamislil, a na srečo ne za dolgo!!! Kar se tiče tujih klubov, pa je razlika samo v tem, da moraš vse stvari, reči, opremo, odnose itd. pomnožiti z 10 ali 20, vse v plus za klube, kjer sem igral jaz...Gašper

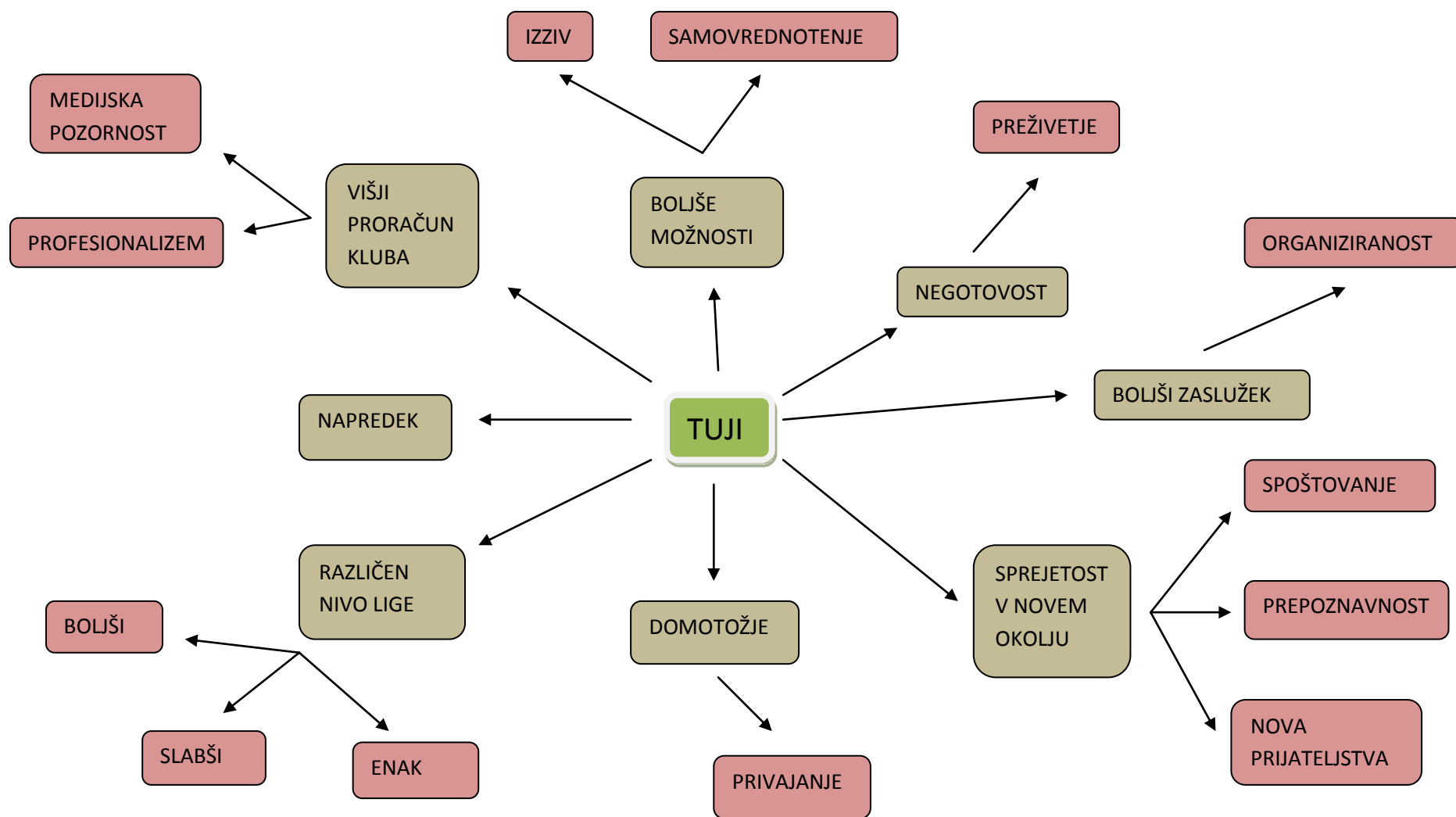
...kot sem že povedal, je največja razlika v plačilni politiki. Po kvaliteti smo glede na igralski bazen, ki ga Slovenija razpolaga, kar precej uspešni, na žalost pa ima Slovenija trenutno v gospodarstvu precejšnje probleme in to se pozna tudi na proračunih klubov, kjer vse več stremijo k pol amaterstvu, kar pa ni dobro za profesionalni šport in njegov razvoj v Sloveniji...Ivan

...razlika med domačimi in tujimi klubi se odraža na več nivojih. Najprej so klubi člani posameznih odbojcarskih zvez in že tukaj je razlika med državami. Saj je organiziranost posameznih zvez zelo različna in na višjem nivoju kot v Sloveniji. Posledično so tudi klubi na višjem nivoju, ker tudi razpolagajo z večjimi proračuni. Boljša je organiziranost klubov, ki se odraža v tem, da je v tujih klubih aktivnih precej več ljudi kot v domačih. Tudi igralci so v tujih klubih bolje plačani in posledično tudi bolj kvalitetni... Sven

...mislim, da prav v organiziranosti, viziji v mlade generacije in seveda izobraževanju trenerjev, ki je tu najbolj pomembno...Ema

...razlike so v nivoju profesionalnosti, odnosu, načinu dela, širokem strokovnem kadru, organiziranosti, boljših pogojih dela...Gaja

6.4 Značilnosti tujih igralk in igralcev

V četrti skupini so bili štirje intervjuvanci, ena igralka z Madžarske, ena igralka s Hrvaške, en igralec iz Brazilije in en igralec iz Črne gore. Skupna značilnost četrte skupine je bila tuje državljanstvo in igranje odbojke v Sloveniji. Glavni vzrok za odhod v tujino so bile boljše možnosti. Povedali so:

... vzrok za odhod v tujino je to, ker sem hotel videti, kakšna odbojka se igra zunaj moje države. Hotel sem videti, ali sem sposoben igrati v tujini... Črt

... moj vzrok za prihod v Evropo je bil dobiti zaposlitev, v smislu igranja v klubu...Žak

...ko sem jaz šla v tujino igrat odbojko, sem imela 25 let. Čutila sem, da sem dosegla vse, kar je mogoče doseči na Madžarskem. Potrebovala sem nove cilje, izziv, višji nivo v tekmovanju...Žana

...vzrok je v zaslužku in slabe razmere v domači sredini za razvoj igralcev...Sofija

Na vprašanje, kaj je vplivalo na misel o odhodu v tujino, so povedali:

...misel o igranju v tujini je nastala okrog 16. leta starosti... Črt

...misel o odhodu v tujino se mi ni porajala v mladosti...Žak

...bilo me je strah. Moji strahovi, da bom slaba, so bili večji kot pogum...Žana

...misel se mi je porajala že v mladosti...Sofija

Igralci in igralka so zaradi boljšega zaslužka in organiziranosti ostale v tujini. Povedali so:

...vzrok za igranje toliko časa v tujini je vedno denar, vedno je bilo zunaj več denarja kot doma... Črt

... vzrok so bile, boljše pogodbe... Žak

...enako. Vsako leto hočem malček več. Zanimalo me je, kje imam mejo. Kje je točka, kjer ni več napredovanja. Ko v klubih nisem več začutila tega, sem se enostavno selila naprej. In seveda je tudi finančna stran. Višji nivo igranja v odbojki prinese tudi boljšo plačo. Ampak s te strani, mislim, da nisem bila srečna. Kriza prihaja v najhujšem trenutku! Večina klubov poskuša držati proračun kluba nizko, kolikor se le da. Manj sponzorjev, manj denarja. In srednjerazrednih klubov, kjer sem lahko igrala, se je močno dotaknilo... Žana

...vzrok, da sem ostala v Sloveniji, je zaslužek in ljubezen...Sofija

Glede sprejetosti v novem okolju so se počutili spoštovanja vredni, omogočalo jim je nadaljnjo prepoznavnost, lažje prestopanje v nove klube in nova prijateljstva. Povedali so:

...v vsakem klubu do sedaj sem se počutil kot doma. Nikoli nisem imel problemov v nobenem klubu. Ostal sem v odličnih odnosih z vsemi in tudi postal prijatelj s posameznimi igralci... Črt

...počutil sem se zelo dobro v vseh pogledih... Žak

...vodstvo kluba sprejme igralce, če so dobri rezultati. Običajno nisem imela problemov z njimi. Če oni vidijo moj trud, so zadovoljni z mano. Kot sem že rekla, nisem imela problemov. Igralci: običajno sem igrala v klubih, kjer nisem bila edina tujka. Bile smo kot družina. Imeli smo skupni program. Na treningih smo se dobro razumeli. V Franciji nisem imela problemov, ker govorim angleško in francosko. To je bil najlažji kraj zame. V Sloveniji (Maribor) skoraj vsi govorijo angleško. Tako da enako se nisem počutila slabo zaradi neznanja jezika! In v Grčiji je bilo enako. Tam sem pa bila edina tujka v klubu in s te strani je bilo težko, ampak mislim, da če nekdo govori angleško, potem ni problema. V odbojškem smislu pa nisem nikoli v nobenem klubu in državi imela problema. Domačini: povsod sem čutila ljudi kot igralce! Zelo sem bila ponosna. Zanimal jih je šport, veliko bolj kot na Madžarskem. Plus, običajno sem igrala v majhnih mestih in vsi te poznajo. Imela sem dober občutek... Žana

...sprva ja, sem se dobro počutila, še posebej s strani domačinov in igralcev. Samo vodstvo kluba se je sčasoma pokazalo v precej slabi luči...Sofija

Na vprašanje, ali si občutil domotožje in kako si se z njim spopadel, so povedali:

...domotožje sem imel prvi dve leti, od 18. pa do 20. leta starosti. Sčasoma se navadiš, opaziš, da je to vse normalno. Joj, že dve leti nisem bil doma, Črna gora... Črt

...da, imel sem ga. Na začetku je težko...Žak

...seveda. Ampak kot sem že rekla, nismo bile same. Vedela sem, zakaj sem tam. Jaz lahko delam to, kar je moja strast. Lahko sem srečna, ker je moje delo moja strast. Lahko potujem po vsem svetu z njo...Žana

...da , ampak počasi izgine... Sofija

Glede nivoja lige imajo različna mnenja:

...lige, v katerih sem igral, so različne. Igra se drugačna odbojka, vsaka ima različne sisteme! V kvaliteti je približno enako... Črt

...nivo lige je slabši... Žak

...boljši. Če bi bil slabši, ne bi nikoli šla ven. To je bilo zelo pomembno zame. Vsak igralec potrebuje izziv. Če ga ne občutiš, ostaneš v drugem nivoju... Žana

...nivo lige je bil malo slabši na začetku, z leti pa se je začel dvigovati in je sedaj definitivno na višjem nivoju...Sofija

Na vprašanje, ali si kvalitativno napredoval, so povedali:

...sem napredoval, največ v fizični moči... Črt

...sem in še več izkušenj sem si pridobil... Žak

...ja, seveda. Igrala sem z boljšimi soigralkami in to je zelo dobra motivacija za napredovanje. V ekipah, kjer ni konkurence, niti ne moreš pokazati svojega najboljšega... Žana

...ne, lahko pa rečem, da je igranje v tujini pomagalo mojemu osebnemu razvoju... Sofija

Klubi v tujini imajo višje proračune, delo je bolj profesionalno, s tem je tudi medijska podprtost boljša. Povedali so:

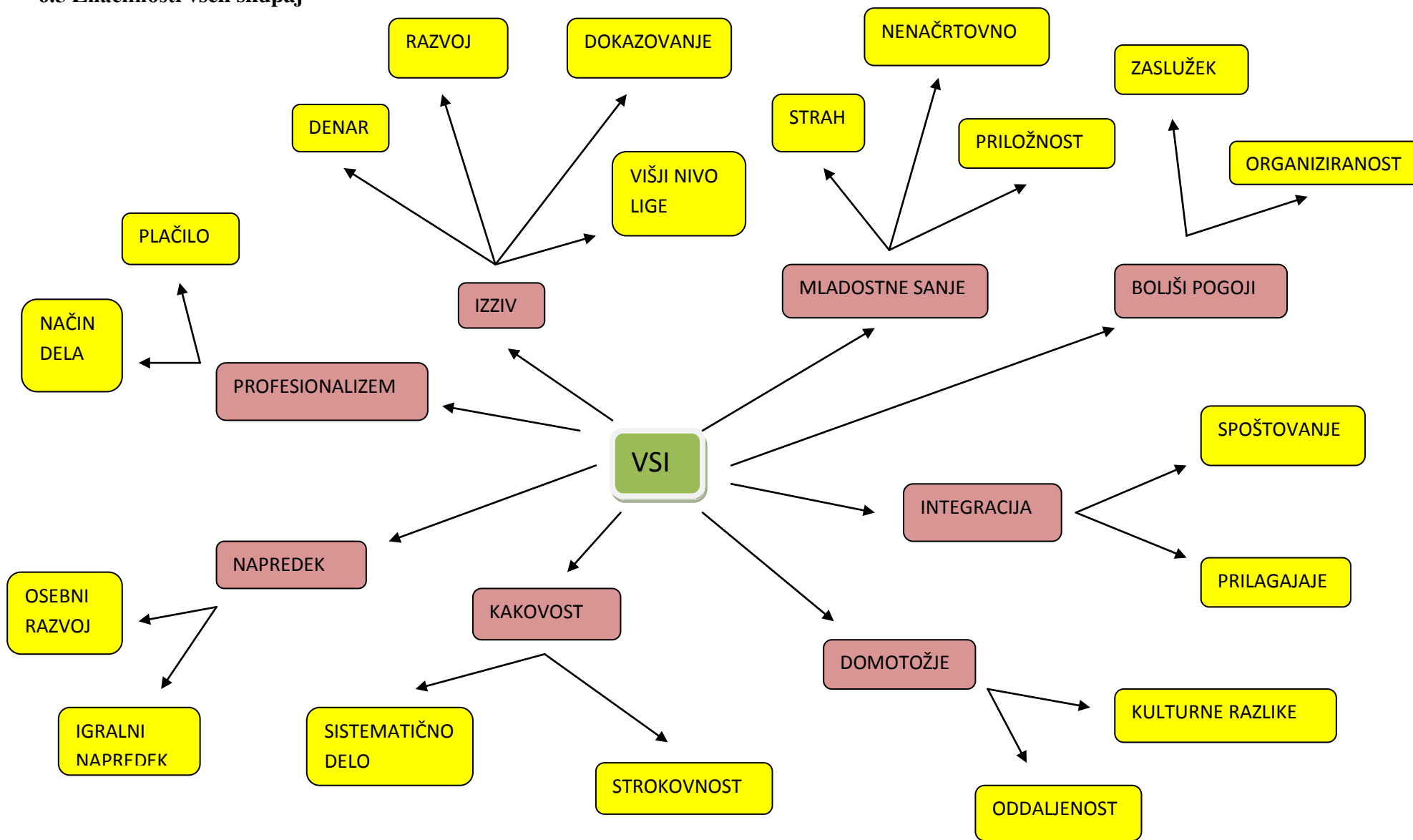
...razlika med klubi doma in v tujini je predvsem v financiranju, trenutno je manj denarja doma... Črt.

...ni velikih razlik...Žak

...zaradi denarja. Tuji klubi si lahko privoščijo boljše igralce, boljše tekmovanje. Navsezadnje nisem igrala na najboljšem nivoju. Včasih nisem začutila, da so klubi profesionalni, kot npr. v Franciji. Tam klubi imajo denar. Igrala sem v prvi ligi, ampak včasih na treningu ni tako izgledalo. Tudi zato, ker sem potem bila v drugih državah. Še vedno na Madžarskem nimajo profesionalnega nivoja. Večina klubov ima mlade igralce. Zjutraj študirajo in imajo samo en trening na dan. To pomeni, da najpomembnejši del (fizični trening) je izpuščen ali ni dober. Kasneje imajo igralci veliko problemov, poškodb, seveda. Dobri mladi igralci vedno bolj si želijo igranja v tujini. Hodijo na univerzo in igrajo odbojko. Problem je tukaj v tekmovanju, domači igralci ne vidijo idolov, ki bi jim sledili. Mislim, da v mladih letih je to zelo pomembno. Tudi reklama odbojke bi bila lahko boljša. Ni televizijskih prenosov. Ostali športi kot npr. rokomet, nogomet imajo več pozornosti in več otrok se začne z njimi ukvarjati. Odbojka bo morala delati na spremembah, če ne se nivo ne bo dvignil...Žana

...žalostno, ampak v tujini te nekako bolj cenijo in so pripravljeni več plačati... Sofija

6.5 Značilnosti vseh skupaj

V peti skupini so bile zajete vse igralkе in igralci, skupaj torej 10 intervjuvancev. Glavni vzrok za odhod v tujino je bil izziv, ki jim je omogočal dokazovanje in razvoj. S tem je tudi povezan prihodek, ki so ga igralci prejeli za igranje v tujini, predvsem pa jih je prepričal višji nivo lige. Vsem igralkam in igralcem so se uresničile mladostne sanje, ki jih je bilo težko načrtovati, kljub želji pa se je pojavil strah pred neznanim. Zaradi boljših pogojev, kot sta organiziranost in zaslužek, so igralkе in igralci ostajali v tujini. Vsi so navajali, da so bili povsem integrirani v novo okolje in da so bili deležni spoštovanja s strani domačinov. Vsega tega pa ne bi doživljali, če ne bi bili sposobni prilagajanja. Povsem razumljivo je, da so igralkе in igralci občutili domotožje, saj so občutili kulturne razlike pa še oddaljenost od doma je bila velika. Glede kakovosti lige v tujini smo na podlagi odgovorov ugotovili, da se v tujini poslužujejo sistematičnega dala, s tem postane vse skupaj bolj strokovno. Vsi navajajo, da jim je igranje v tujini dalo veliko novih izkušenj in napredka, tako v tehnično-taktičnem smislu igranja kot v osebnem razvoju. Najbolj se klubi doma in v tujini razlikujejo po profesionalnosti, načinu dela in plačilu.

7.0 SKLEP

Z migracijami se športnice in športniki srečujejo vsakodnevno, že njihova pot na trening predstavlja migracijo. Migracije športnic in športnikov so pogojene z njihovimi željami, v večini so to zaslužek, želja po ustalitvi, sanje, višji nivo tekmovanja, raziskovanje različnih kultur, lahko pa osebni ali politični razlogi. Naš cilj je bil ugotoviti značilnosti migracij odbojkaric in odbojkarjev na podlagi analize intervjuja in analize podatkov o prestopih, te pa smo razbrali iz prestopnih certifikatov, ki smo jih pridobili v arhivih Odbojgarske zveze Slovenije. V raziskavi se je obravnavalo vse prestopne odbojkaric in odbojkarjev, opravljene med letoma 2003 in 2013. Glede števila prestopov smo dobili podatek, da jih je bilo opravljenih 364, od tega 157 ženskih in 207 moških prestopov. Glede števila oseb, katere so prestopale, pa smo dobili podatek da je bilo 104 odbojkaric, od tega 64 igralk slovenskega državljanstva ter 145 odbojkarjev, od tega 101 igralec slovenskega državljanstva, ker je ena in ista oseba lahko večkrat prestopila. Žal Odbojgarska zveza Slovenije hrani nepopolno izpolnjene prestopne certifikate, zaradi česar pa smo imeli pri analizi rezultatov nekaj težav, ker podatki niso bili znani. Celotna raziskava bi bila bolj natančna in rezultati bi nam lahko pokazali drugačno ter zanimivejšo pot in število migracij, če bi bili prestopni certifikati popolni.

Hipoteze, ki sem jih postavil v uvodnem delu te diplome, sem na podlagi prestopnih certifikatov potrdil ali ovrzel:

H1: Migracije slovenskih odbojkarjev so med letoma 2003 in 2008 v večini potekale v sosednje države (Italija, Avstrija), med letoma 2008 in 2013 pa so migracije potekale v bolj oddaljene dežele.

Hipoteza je ovržena, ker v prvem obdobju, med letoma 2003 in 2008 je bilo 12 migracij v sosednje države, v drugem obdobju, med letoma 2008 in 2013 pa je bilo 13 migracij v sosednje države. V prvem obdobju so bile migracije vezane na evropske države, v drugem obdobju pa so bile migracije vezane na neevropske države.

H2: Migracije slovenskih odbojkaric so med letoma 2003 in 2008 v večini potekale v sosednje države (Italija, Avstrija), med letoma 2008 in 2013 pa so migracije potekale v bolj oddaljene dežele.

Hipoteza je ovržena, ker je bilo število migracij v sosednje države med letoma 2003 in 2008 enako številu migracij v drugem obdobju med letoma 2008 in 2013. V drugem obdobju je bila samo ena migracija v oddaljene dežele.

H3: Za migracije so se po večini odločali odbojkarice in odbojkarji, mlajši od 25 let.

Hipoteza je potrjena, ker je bila povprečna starosti odbojkaric in odbojkarjev v času migracij 24 let.

H4: Migracije slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino iz leta v leto naraščajo.

Hipoteza je potrjena, ker je odšla tendenca števila migracij iz leta v leto navzgor. V zadnjem letu je bilo največ, 28 migracij.

H5: Največ prestopov tujih odbojkaric in odbojkarjev je v prvo slovensko ligo.

Hipoteza je potrjena. Od 193 prestopov je bilo samo 7 prestopov v drugo slovensko ligo.

H6: Trajanje migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino je v primerjavi s trajanjem migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v Slovenijo krajše.

Hipoteza je ovržena, ker je bilo skupno povprečje trajanja migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino 1,08 leta, skupno povprečje trajanja migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v Sloveniji pa je bilo 0,98 leta.

H7: Tuji odbojkarji se vključujejo v proces športnega treniranja v pripravljalnem obdobju (kondicijske priprave), avgusta meseca.

Hipoteza je potrjena, ker je bilo največ prestopov meseca septembra (113 prestopov), takrat je še pripravljalno obdobje.

H8: 90 % prestopov slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino se opravi pred 1. 1. naslednjega leta.

Hipoteza je potrjena, ker po 1. 1. naslednjega leta je bilo le 5 % prestopov.

Ugotovili smo, da je bilo v obdobju od leta 2003 do leta 2013 večje število migracij tujih odbojkaric in odbojkarjev v Slovenijo (199 migracij) kot pa migracij slovenskih odbojkaric in odbojkarjev v tujino (165 migracij). Tako kot v raziskavi Sattlerja (2001), ko je največ tujih odbojkaric in odbojkarjev prihajalo v Slovenijo iz bivše Jugoslavije in bivše Sovjetske zveze, smo ugotovili, da je največ odbojkaric in odbojkarjev prišlo iz Srbije (55), iz ZDA 41 odbojkaric in odbojkarjev, 24 pa s Hrvaške. Ugotovili smo, da je sedaj na drugem mestu država ZDA. Iz raziskave smo ugotovili, da je med letoma 2003 in 2008 migriralo 43 slovenskih odbojkarjev, in to 12-krat v sosednje države, v obdobju med letoma 2008 in 2013 pa je migriralo 58 slovenskih odbojkarjev, v sosednje države 13-krat. So pa bile migracije v drugem obdobju vezane na neevropske države. Pri ženskih migracijah smo ugotovili, da je bilo v prvem in drugem obdobju enako število migracij v sosednje države. Povprečna starost igralk v času migracij je bila 24,1 leta, medtem ko je bila povprečna starost igralcev 24,6 leta. Število migracij iz leta v leto narašča, kar je pozitivno. Še vedno, tako kot v raziskavi po osamosvojitvi Slovenije, je več migracij tujih igralk in igralcev v Slovenijo kot slovenskih igralk in igralcev v tujino. To ni dobro, ker tuje igralk in igralci zasedajo igralna mesta mladim, perspektivnim igralkam in igralcem, tako ti nimajo možnosti za dokazovanje in napredovanje. Zaradi finančne in medijske podpore, nivoja lige, organiziranosti klubov je bila velika večina prestopov v prvo slovensko ligo. Zanimiva je bila ugotovitev, da so prestopi slovenskih odbojkarjev v Avstrijo v povprečju trajali 3-krat več časa kot v Italijo, da je najkrajši prestop pri slovenskih odbojkarjih trajal 40 dni, pri slovenskih odbojkaricah pa 204

dni. Ugotovili smo, da se v večini opravijo prestopi tako za tuje odbojkarice in odbojkarje kot za domače pred tekmovalno sezono, in sicer meseca septembra ter avgusta. To je pozitiven podatek, saj si slovenski klubi prizadevajo, da sestavijo ekipo pred tekmovalno sezono. S pomočjo analize intervjuja smo ugotovili, da tako ženske kot moški igralci menijo, da je edini način za napredovanje odhod v tujino, kjer so boljše ekipe, boljša liga, klubi so bolj organizirani in profesionalni. Ker imajo v tujini tudi več finančne podpore, so igralk in igralci ostajali več časa tam.

S pomočjo intervjuja smo razbrali najbolj žalosten in zaskrbljujoč podatek, da imajo igralk in igralci občutek, da so v tujini bolj cenjeni in spoštovani. To pa vsekakor ni pozitivno za slovenski razvoj odbojke in ljudi, ki sodelujejo pri organizaciji slovenskih klubov.

Diplomsko delo bi lahko bilo uporabno za športno stroko iz tega stališča, da se ugotovi vzroke, zaradi katerih so slovenski športniki primorani ali zakaj je njihova ambicija odhod v tujino ter zakaj se tujci odločajo za menjavo njihovih klubov in prihod v Slovenijo. Poleg tega bo strokovna javnost pridobila nov podatek, kdaj – pri kateri starosti in kam – v katere države so se odbojkarji največkrat podajali v svoji športni karieri. Pridobivanje takšnih podatkov in informacij lahko koristi tudi samim športnikom, predvsem mlajšim generacijam, pri izbiri držav in klubov, v katerih so njihovi predhodniki že igrali. Prav tako bodo analizirani podatki lahko koristili Odbojarski zvezi Slovenije pri načrtovanju kariere samih športnikov.

V ekipnih športih, kot je na primer odbojka, je zelo pomembna kohezivnost v ekipi. Ta se kaže v uigranosti ekipe. Razumevanje in sodelovanje igralk in igralcev izven igrišča se kaže tudi na igrišču. To predstavlja tuji igralki ali igralcu precejšna težava. Sprejeti in prilagoditi se mora novemu okolju, navadam, kulturi in še prikazati mora dobro igro. Vse skupaj postane še bolj oteženo, če je problem nerazumevanja jezika. Tako igralk in igralci ob migracijah doživljajo psihofizične napore. S pomočjo intervjuja in analiziranih podatkov smo nekoliko spoznali doživljanje igralk in igralcev v tujem okolju, tako da razumemo njihovo oteženo situacijo. To pa je zelo pomembno za ljudi, ki na kakršen koli način sodelujejo z ekipami, kjer igrajo tuje igralk ali igralci.

8.0 VIRI

- Agergaard, S. (2008). Elite Athletes as Migrants in Danish Women's Handball. *International Review for the Sociology of Sport*, 43(1), 5–19.
- Bale, J. in Maguire, J. (1994). *The Global Sports Arena: Athletic Talent Migration in an Interdependent World*. London: Cass.
- Bešter, R., Drošč, A., Kovač, B., Mežnarić, S. in Zavrtanik Zimic, S. (2003). Migracije – Globalizacija – Evropska unija. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Bon, M., Doupona Topič, M., Šibila, M., Pori, P., Leskošek, B. (2011). Modeli migracij v rokometu glede na nekatere teritorialne karakteristike. *Trener rokomet:revija Združenja rokometnih trenerjev Slovenije*, 18(2), 30–33.
- Campbell, R. (2010). Staging globalization for national projects: Global sport markets and elite athletic transnational labour in Qatar. *International Review for the Sociology of Sport*, 46(1), 45–60.
- Carter, T. F. (2007). Family networks, state interventions and experience of Cuban transnational sport migration. *International Review for the Sociology of Sport*, 42(4), 371–389.
- Cukut Krilić, S. (2009). *Spol in migracija: Izkušnje žensk kot akterk migracij*. Ljubljana: Založba ZRC.
- Darby, P. (2007). Football academies and the migration of African football to Europe. *Journal of Sport and Social Issues*, 3(2), 143–161.
- Federations. (2013). Pridobljeno 28.4.2013 iz <http://www.cev.lu/CEV-Area/NationalFederations.aspx>
- FIVB. (2013). Pridobljeno 28.4.2013 iz <http://www.fivb.org/EN/FIVB/>
- Freedman, J. (2003). *Gender and Insecurity: Migration Women in Europe*. Aldershot: Ashgate Publishing.
- Frick, B. (2009). Globalization and factor mobility: The impact of the 'Bosman ruling' on player migration in professional soccer. *Journal of Sport Economics*, 10(1), 88 – 106.
- Klinar, P. (1985). *Mednarodne migracije v kriznih razmerah*. Ljubljana: Založba Obzorja.
- Lanfranchi, P., Taylor, M. (2001). *Moving with the Ball: The Migration of Professional Footballers*. Oxford: Oxford International Publishers.
- Lednik, V. (2006). *Migracijski tokovi v Evropski uniji*. Magistrsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.

Lee, S. (2010). Global Outsourcing: A Different Approach to an Understanding of Sport Labour Migration. *Global Business Review*. 11(2), 153–165.

Lister, R. (1997). *Citizenship: Feminist Perspectives*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Macmillan Press.

Lukšič Hacin, M. Migracije v teoretskem diskurzu. Pridobljeno 28.4.2013 iz http://www.drzavljanska-vzgoja.org/Portals/0/Dokumenti/clanki/Luksic_DMG_1.pdf

Maguire, J. in Stead, D. (1998). Border crossings: Soccer Labour Migration and the European Union. *International Review for the Sociology of Sport*, 33(1), 59–73.

Malačič, J. (2006). *Demografija: teorija, analiza, metode in model*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

Migracije. (2013). Wikipedija Prosta enciklopedija. Pridobljeno 24.4. 2013, iz <http://sl.wikipedia.org/wiki/Migracije>

Migration trends in an enlarged Europe. (2004). Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.

Miller, T., Lawrence, G., McKay, J. in Rowe, D. (2001). *Globalization and Sport*. London: SAGE.

Odbojarska zveza Slovenije. (2011). Statut odbojarske zveze Slovenije, pridobljeno 28.4.2013 iz http://www.odbojka.si/uploads/odbojka/file/12-13/Statut%20OZS%2001_06_2011_dop.pdf

Osvald, B. (2008). *Ali nogomet izgublja svoj pravi pomen*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Sattler, T. (2002). *Prestopi športnikov (primer odbojke)*. Neobjavljeno delo.

Sjaastad, L. (2011). The Costs and Returns of Human Migration. *Journal of political economy*, 70(5) 80–93.

Slovar slovenskega knjižnega jezika (2000). Pridobljeno 24.4.2013, iz http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=migracija&hs=1

Stead, D. in Maguire, J. (1997). The Northern Invaders: The Involvement and Experiences of Nordic/Scandinavian Players in English Elite Soccer. V *Second Annual Congress of European College of Sport Science*. Copenhagen.

The CEV. (2013). Pridobljeno 28.4.2013 iz <http://www.cev.lu/CEV-Area/cev.aspx>.

Tomlinson, J. (1997). *Cultural Globalization and Cultural Imperialism*. V *International Communication and Globalization*, ur. Ali Mohammadi. London: Sage, str. 170

Trobec, A. (2005). Trženjski vidiki globalizacije športa. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.

Zakrajšek, M. (2013). Značilnosti migracij rokometošic v tuje klube. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

9.0 PRILOGE

9.1 VPRAŠANJA ZA INTERVJU O MIGRACIJAH ODBOJKARIC IN ODBOJKARJEV

1. Vzrok za odhod v tujino?
2. Ali se ti je misel o odhodu v tujino porajala že v nižji starosti?
3. Kakšen je bil vzrok za trajanje igranja v tujini?
4. Kako si se počutil-a sprejetega iz strani vodstva kluba, igralcev, domačinov?
5. Si imel-a domotožje?
6. Ali se nivo lige po kvaliteti boljši, slabši ali enak?
7. Meniš, da si kvalitativno napredoval zaradi igranja v tujini?
8. V čem je razlika med klubi doma in v tujini?